

NACKA
KOMMUN

Kallelse/föredragningslista
11 maj 2022

Utbildningsnämnden

Tid: kl. 18:00

Plats: Nacka stadshus, Nackasalen

Monica Brohede Tellström (L), ordförande

Utbildningsnämnden

1. Mötesinformation

Förslag till beslut

Sammanträde: 11 maj kl 18:00 i Nackasalen.

För att delta vid mötet digitalt anmäl dig senast på fredag den 6 maj till maria.baeva@nacka.se

Gruppmöten innan sammanträdet: kl. 17:00. Majoriteten i rum Gliwice ÖF0 och oppositionen i rum Kisumu ÖF0

Politisk beredning: måndag den 9 maj kl. 17.00. Digitalt via Teams, länk skickas till berörda.

2. Upprop

3. Justering

4. Fastställande av föredragningslistan

5. Dataskyddsombudets årsrapport 2021 (UBN 2022/52)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar dataskyddsombudets årsrapport för 2021.

6. Tillgången till legitimerade och behöriga lärare i förskoleklass och skola hösten 2021 (UBN 2022/65)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

7. Skolvalet 2022 (UBN 2022/85)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

8. Resultat från Storsthlm's enkät till gymnasieelever i år 2, år 2022 (UBN 2022/62)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

9. Utredning om utformningen av likvärdighetsresursen till förskoleklass och grundskola (UBN 2022/87)

Utbildningsnämnden

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

10. Motion - Stöd till elever med autism (UBN 2021/169)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktiga besluta följande.

Kommunfullmäktige noterar att kommunen redan ersätter skolor med ett tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av särskilt stöd. Motionen är därmed färdigbehandlad i denna del.

11. Motion - Stöd till vikariepool för lärare (UBN 2022/41)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

Kommunfullmäktige noterar utbildningsnämndens redovisning av lagstiftningen gällande ersättning till skolhuvudmän, Nacka kommuns styrmodell och tidigare utredning gällande införande av en kommunal vikariepool. Med denna notering förklaras motionen färdigbehandlad.

12. Information från utbildningsenheten

13. Delegationsbeslut (UBN 2022/15)

Förslag till beslut

handlingar publiceras på tisdag den 10 maj

14. Anmälningar (UBN 2022/16)

Förslag till beslut

handlingar publiceras på tisdag den 10 maj

15. Övriga frågor

Dataskyddsbudens årsrapport 2021

5

UBN 2022/52

2022-04-xx

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: UBN 2022/52

Dataskyddsbudets årsrapport 2021

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar dataskyddsbudets årsrapport för 2021.

Sammanfattning

I dataskyddsbudets uppdrag ligger bland annat att granska efterlevnaden av dataskyddsförordningen (GDPR) och rapportera till den personuppgiftsansvariga, i detta fall utbildningsnämnden. Årsrapporten är en sammanfattning av dataskyddsbudets årliga granskning av utbildningsnämnden och redovisar hur väl nämnden följer förordningens krav.

Granskningen visar att nämnden i stort följer dataskyddsförordningens krav, men ett visst arbete kvarstår fortfarande för att efterleva förordningen som helhet.

Ärendet

I dataskyddsförordningen (GDPR) och kompletterande nationell lagstiftning regleras hur myndigheter, företag och andra organisationer får hantera personuppgifter. I dataskyddsförordningen finns krav på att myndigheter ska utse ett dataskyddsbud med uppdrag att granska efterlevnaden av förordningen. Därutöver har dataskyddsbudet i uppgift att ge råd och stöd samt fungera som kontaktpunkt gentemot enskilda och tillsynsmyndigheten.

Inom ramen för dataskyddsbudets uppdrag har nämndens efterlevnad av dataskyddsförordningen granskats inom nio områden. Granskningen har utgått från ett antal kontrollpunkter och redovisas i bilagd rapport. Rapportens slutsats är att utbildningsnämnden i stort följer förordningen men ett visst arbete återstår. Framför allt behöver nämnden färdigställa sin registerförteckning, genomföra konsekvensbedömningar och lämna information till enskilda enligt dataskyddsförordningens krav.

Ekonomiska konsekvenser

Rapporten överlämnas till nämnden som en del av dataskyddsbudets uppdrag och medför inga direkta ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Barns personuppgifter är särskilt skyddsvärda eftersom de kan ha svårt att själv förstå risker med en viss personuppgiftsbehandling och kunna ta tillvara sina rättigheter. När barns personuppgifter behandlas är det därför extra viktigt att detta sker enligt gällande dataskyddslagstiftning. En lagenlig hantering av barns personuppgifter, som här på Nacka kommun, medför därför positiva konsekvenser för barn.

Bilagor

Bilaga 1 Dataskyddsombudets årsrapport 2021

Bilaga 2 Kontrollpunkter

Henrik Ahl
Stabschef
Ledningsstaben

Hanna Virtanen
Dataskyddsombud
Ledningsstaben

Nämnd och personuppgiftsansvarig
Utbildningsnämnden

Dataskyddsbudets årsrapport 2021

Dataskyddsbud
Hanna Virtanen

Datum 2022-04-20

Innehåll

Inledning	2
Granskningens omfattning och metod.....	2
Nämndens efterlevnad av dataskyddsförordningen	2
1. Registrera personuppgiftsbehandlingar	3
2. Grundläggande principer	3
3. Rapportera personuppgiftsincidenter.....	3
4. Konsekvensbedömning (DPIA).....	3
5. Personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal)	4
6. Lagringsminimering, arkivering och gallring.....	4
7. Registrerades rättigheter.....	4
8. Känsliga och extra skyddsvärda personuppgifter.....	5
9. Informationssäkerhet.....	5
Sammanfattning av nämndens efterlevnad och dataskyddsbudets rekommendationer.....	5

Inledning

Dataskyddsförordningen (GDPR) reglerar hur myndigheter, bolag och andra organisationer får hantera personuppgifter. Som personuppgift räknas all typ av information som kan kopplas till en fysisk person. Varje organisation, oavsett verksamhet, behandlar därmed personuppgifter i någon omfattning och måste därmed förhålla sig till dataskyddsförordningens regler.

Förordningen ställer en rad krav; från säker hantering av information, till kontroll över vilka personuppgifter som hanteras, var, varför och hur samt kontinuerlig utvärdering av risker för enskildas fri- och rättigheter. Det är nämnden som är personuppgiftsansvarig för den personuppgiftsbehandling som sker inom dess verksamhet och därmed ytterst ansvarig för att förordningens krav följs.

Granskningens omfattning och metod

Denna rapport sammanfattar utbildningsnämndens efterlevnad av dataskyddsförordningen fördelat på nio områden. Områdena beskrivs närmare i rapporten nedan. Granskningen har utgått från ett antal kontrollpunkter som utgör konkreta krav i dataskyddsförordningen. Kontrollpunkterna återfinns i bilaga till årsrapporten.

Rapporten lämnas av nämndens dataskyddsombud. Dataskyddsombud är en roll som varje nämnd är skyldig att utse enligt dataskyddsförordningen och har i uppdrag att granska och rapportera om nämndernas efterlevnad. Därutöver har dataskyddsombudet även i uppgift att ge råd och stöd om skyldigheter som följer av lagen samt fungera som kontaktpunkt gentemot enskilda och tillsynsmyndigheten, Integritetsskyddsmyndigheten (IMY). Nacka kommuns nämnder har beslutat att ha ett gemensamt dataskyddsombud och att lokalt på varje enhet ha utsedda dataskyddssamordnare, som bistår enhetschef i hantering av GDPR-relaterade frågor och hanteringar. Denna rapport överlämnas till nämnden som en del av dataskyddsombudets uppdrag.

Nämndens efterlevnad av dataskyddsförordningen

I detta avsnitt sammanfattas nämndens efterlevnad av dataskyddsförordningens inom nio områden och baserat på de kontrollpunkter som ingått i granskningen. Områdena beskrivs under respektive rubrik nedan tillsammans med en sammanfattning av nämndens efterlevnad på området.

1. Registrera personuppgiftsbehandlingar

Varje personuppgiftsansvarig ska enligt artikel 30 ha en förteckning över sina personuppgiftsbehandlingar (en registerförteckning) där bland annat syfte, kategorier av registrerade¹, typer av personuppgifter och lagringstid framgår. Registerförteckningen är förutsättning för att överbuvudtaget kunna efterleva dataskyddsförordningens då den anger vilka personuppgifter som behandlas, hur och varför.

Nämndens registerförteckning innehåller ett antal personuppgiftsbehandlingar men är ej helt komplett och behöver därför kompletteras.

2. Grundläggande principer

Grundläggande principer för behandling av personuppgifter anges i artikel 5 i dataskyddsförordningen. Principerna fungerar som vägledning för hur personuppgifter får hanteras och genomsyrar övriga krav på dataskydd. Principer handlar bland annat om att ha en rättslig grund, enbart behandla så många personuppgifter som behövs för ett visst syfte, iaktta proportionalitet, inte spara längre än de behövs och ha tillräcklig säkerhet.

Nämnden gör en kontroll av om grundläggande principerna följs i samband med att registerförteckningen upprättas och uppdateras. Samtycke används ej som rättslig grund.

3. Rapportera personuppgiftsincidenter

Varje personuppgiftsansvarig ska ha processer för att upptäcka, utreda, åtgärda och anmäla vissa personuppgiftsincidenter till tillsynsmyndigheten Integritets- och skyddsmyndigheten (IMY). Det innebär att medarbetare ska kunna identifiera när en personuppgiftsincident har hänt, veta hur den ska rapporteras och att det finns processer för att ta hand om en bekräftad incident. Det är även av vikt att incidenten leder till uppdaterade rutiner och arbetssätt för att förhindra nya incidenter.

I Nacka kommun finns en central process för personuppgiftsincidenter som följs av nämnden. Under 2021 rapporterades in en incident som även anmäldes vidare till IMY. Ärendet har ej avslutats i Platina men har avslutats av IMY utan åtgärd.

4. Konsekvensbedömning (DPIA)

Om det finns en hög risk för enskildas fri- och rättigheter när personuppgifter behandlas, ska den personuppgiftsansvarige göra en konsekvensbedömning. Exempel på situationer då en hög risk kan föreligga är: övervakning eller kartläggning av personer i beroendesituation, behandling av känsliga personuppgifter eller användning av ny teknik. Konsekvensbedömningens syfte är både att säkerställa att enskildas fri- och rättigheter respekteras och är även ett sätt för den personuppgiftsansvarige att visa att dataskyddslagstiftningen följs.

Nämnden har inte kontrollerat om en konsekvensbedömning (DPIA) krävs för någon av nämndens personuppgiftsbehandlingar.

¹ Registrerade = enskilda vars personuppgifter hanteras

5. Personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal)

Personuppgiftsbiträdesavtal ska tecknas om en personuppgiftsansvarig anlitar en extern part som behandlar personuppgifter åt den personuppgiftsansvariga. Den externa parten är då biträde till den personuppgiftsansvariga och ska genom avtalet förbindas att endast behandla personuppgifter efter instruktioner från den ansvarige. Syftet med avtalet är att säkerställa att enskildas personuppgifter skyddas även när det är någon annan än den personuppgiftsansvarige som behandlar personuppgifterna.

Nämndens biträden utgörs i huvudsak av leverantörer av nämndens system. Personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal) finns tecknade där systemförvaltning ligger hos nämnden förutom för två system med StorSthlm som leverantör - system för gymnasieintagning (Indra) och Ungdoms- och elevdatabasen (UEDB). Förhandling om ett PUB-avtal har pågått i över två med StorSthlm men ännu finns inget avtal underskrivet. De PUB-avtal som tecknats har ännu inte följts upp.

6. Lagringsminimering, arkivering och gallring

Lagringsminimering är en av dataskyddsprinciperna och handlar om att personuppgifter endast behandlas får behandlas så länge de behövs för ändamålet. Inom offentlig verksamhet innebär lagringsminimering att det finns ordning och reda bland myndighetens information, att information rensas, arkiveras och gallras. Informationshanteringsplanen (IHP) är det styrdokument som ska visa vilka allmänna handlingar en verksamhet har och hur dessa ska hanteras.

Nämnden har en aktuell informationshanteringsplan, men på grund av tekniska begränsningar i befintliga system har inte arkivering och gallring kunnat genomföras enligt plan.

7. Registrerades rättigheter

Enskilda har ett antal rättigheter i förhållande till sina personuppgifter, nämligen:

- Rätt att vända sig till en personuppgiftsansvarig för att få bekräftat om ens personuppgifter behandlas och i så fall få tillgång till dessa (Rätt till tillgång – även kallat ”registerutdrag”)
- Rätt att få information om hur personuppgifter hanteras (rätten till information)
- Under vissa förutsättningar få sina uppgifter raderade eller rättade (rätten till radering och rättelse)
- Rätt att invända, dvs. motsätta sig, mot en personuppgiftsbehandling och även begära begränsning av personuppgifternas användning (Rätten att göra invändningar och begära begränsning)
- Rätt att inte bli föremål för automatiskt beslutsfattande²
- Rätt att få ut sina personuppgifter på ett strukturerat sätt för att använda de hos någon annan (rätt till dataportabilitet – gäller enbart i få specifika fall inom offentlig förvaltning)

Kommuner hanterar generell personuppgifter i stor omfattning vilket kräver att det finns utarbetade processer på plats om hur en enskild kan utöva sina rättigheter, särskilt vad gäller rätten till tillgång (registerutdrag).

² Beslut som fattas utan att en fysisk person är inblandad.

I Nacka kommun finns en central process för utlämnande av registerutdrag (rätten till tillgång) som följs av nämnden. Rätten till information uppfylls inte helt av nämnden då information inte lämnas i enlighet med dataskyddsförordningens krav. Vad gäller övriga rättigheter har nämnden ingen särskild process men får sällan förfrågningar kring dessa.

8. Känsliga och extra skyddsvärda personuppgifter

Det finns ett generellt förbud mot att använda känsliga personuppgifter³ i dataskyddsförordningen. Det är enbart tillåtet om en av undantagen är tillämpliga, därför är det viktigt att veta om eventuella känsliga personuppgifter som behandlas är laglig. Förutom känsliga personuppgifter, finns det en grupp personuppgifter kallat extra skyddsvärda⁴ personuppgifter som inte kräver ett undantag för att det ska vara tillåtet att hantera dem, men är samtidigt av en karaktär som kräver att de skyddas med högre säkerhet. Dessa typer av uppgifter och känsliga personuppgifter får enbart hanteras enligt säkerskilda rutiner och i system/lagringsytor som har högre säkerhet.

Nämnden behandlar känsliga personuppgifter inom vissa processer. Rutiner finns både för hantering av känsliga och extra skyddsvärda personuppgifter som är kända. Säkerhetsnivån hos samtliga personuppgiftsbiträden som behandlar känsliga personuppgifter har dock inte kontrollerats men kommer att göras i samband med en konsekvensbedömning (DPIA).

9. Informationssäkerhet

En viktig dataskyddsprincip är integritet och konfidentialitet som handlar om att kunna säkerställa personuppgifternas konfidentialitet (att inga uppgifter röjs för obehöriga), tillgänglighet (att uppgifterna är tillgängliga när de behövs) och riktighet (att uppgifterna är korrekta). Med andra ord handlar det om att arbeta aktivt med informationssäkerhet.

Nämnden har genomfört informationsklassning för system som de ansvarar för, men analyserna har inte följts upp därefter. Vissa av systemen har också bedömts i SKR:s KLASSA-verktyg. Behörighetsstyrning finns för systemen, förutom för ett där dialog med leverantör sker för att rätta till behörigstyrningen tekniskt.

Sammanfattning av nämndens efterlevnad och dataskyddsombudets rekommendationer

Inom alla områden har nämnden genomfört ett arbete för att anpassa sig till dataskyddsförordningens krav, men ett visst arbete kvarstår fortfarande. Följande rekommendationer ges till nämnden för att kunna uppfylla kraven inom samtliga områden:

- Färdigställa nämndens registerförteckning

³ För en beskrivning av känsliga personuppgifter, se: <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/introduktion-till-gdpr/personuppgifter/kansliga-personuppgifter>

⁴ För en beskrivning av extra skyddsvärda personuppgifter, se: <https://www.imy.se/verksamhet/dataskydd/det-har-galler-enligt-gdpr/introduktion-till-gdpr/personuppgifter/kansliga-personuppgifter>

- Genomföra konsekvensbedömningar (DPIA) där dataskyddsförordningen kräver det.
- Verka för att personuppgiftsbiträdesavtal tecknas med StorSthlm och att process/rutin tas fram för hur personuppgiftsbiträdesavtalen följs upp (kan med fördel göras inom objekts-/systemförvaltningen).
- Säkerställa funktioner för gallring och arkivering i framtida upphandlingar och i befintliga system.
- Ge enskilda komplett och tydlig information om hanteringen av sina personuppgifter enligt dataskyddsförordningen krav.
- Fortsätta med ett systematiskt informationssäkerhetsarbete genom att följa upp informationsklassningar och genomföra övriga analyser som syftar till att nämndens information omfattas av den säkerhet informationen kräver.

I. Registrera personuppgiftsbehandlingar

Kontrollpunkt
Enhetens/verksamhetens registerförteckning är komplett ¹
Informationen i registerförteckningen är aktuell
Registerförteckningen speglar den publika presentationen av nämndens personuppgiftsbehandlingar på nacka.se ²

2. Grundläggande principer

Kontrollpunkt
Enheten/verksamheten har kontrollerat att varje personuppgiftsbehandling följer de grundläggande principerna ³
Enheten/verksamheten använder samtycke som rättslig grund enbart i situationer då kriteriet för frivillighet uppfylls

3. Rapportera personuppgiftsincidenter

Kontrollpunkt
Medarbetare är informerade om definitionen och processen för personuppgiftsincidenter (på en introduktion, minst årligen på APT eller liknande)
Samtliga inrapporterade incidenter under året är färdigdokumenterade och avslutade i Platina ⁴
Incidenterna har följts upp och föreslagna åtgärder har vidtagits

¹ Med komplett menas att samtliga processer där personuppgifter hanteras är dokumenterade i registerförteckningen. En utomstående ska kunna förstå vilka personuppgifter enheten hanterar och varför.

² <https://www.nacka.se/om-webbplatsen/behandling-av-personuppgifter/> under rubrik "Beskrivning av de personuppgiftsbehandlingar vi utför"

³ Se checklista på följande sida:

[https://nacka.sharepoint.com/sites/DataskyddforumNacka/SitePages/Grundl%C3%A4ggande-principer-\(Dataskyddsprinciperna\).aspx](https://nacka.sharepoint.com/sites/DataskyddforumNacka/SitePages/Grundl%C3%A4ggande-principer-(Dataskyddsprinciperna).aspx)

⁴ Om incidenten är färdigbehandlad. Ärenden som anmälts till IMY men där IMY inte ännu återkopplat ska hållas öppna tills återkoppling fås.

4. Konsekvensbedömning (DPIA)

Kontrollpunkt
Enheten/verksamheten har kontrollerat om någon av personuppgiftsbehandlingarna kräver en konsekvensbedömning (DPIA) ⁵
Enheter/verksamheten har rutiner för att säkerställa att konsekvensbedömningar görs för framtida personuppgiftsbehandlingar, där så krävs ⁶
Planerade konsekvensbedömningar har genomförts ⁷
Åtgärder i genomförda konsekvensbedömningar finns intagna i en handlingsplan, förvaltningsplan eller liknande

5. Personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal)

Kontrollpunkt
Enheten/verksamheten har kartlagt sina samtliga externa parter/leverantörer ⁸ och bedömt ifall parten/leverantören är personuppgiftsbiträde/gemensamt personuppgiftsansvarig
Enheten/verksamheten har tecknat personuppgiftsbiträdesavtal (PUB-avtal), där det behövs
Enheten/verksamheten har kontrollerat om personuppgifter överförs till tredje land (ett land utanför EU/ESS) ⁹ . Om uppgifter överförs till tredjeland har lagligheten kontrollerats.

⁵ Kriterier som utgör ”hög risk” och därmed leder till att en konsekvensbedömning krävs finns i mallen för konsekvensbedömningar (DPIA), se

<https://www.nacka.se/globalassets/medarbetare/juridik/dokument/mallar-gdpr/konsekvensbedomning-dpia-mall.docx>

⁶ Exempelvis genom att säkerställa att varje digitaliseringsärende går igenom beredningsgruppen, läs mer:

<https://www.nacka.se/medarbetare/digitalisering/om-digitalisering-i-nacka/vad-gor-beredningsgruppen>

⁷ Konsekvensbedömningar ska i regel göras innan en personuppgiftsbehandling påbörjas, ex. innan ett nytt system köps in eller ett nytt arbetssätt introduceras.

⁸ Dvs. kontrollerat vilka externa parter behandlar nämndens personuppgifter - genom lagring, åtkomst, överföring eller liknande.

⁹ Kontakta dataskyddsombudet om ni överför personuppgifter till tredje land. Tredjelandsöverföring sker när uppgifter lagras, skickas eller ges åtkomst till från ett land utanför EU/EES. Vanligtvis sker tredjelandsöverföring genom att ett personuppgiftsbiträde anlitar ett underbiträde utanför EU/ESS. Det betyder att enheten/verksamheten måste kontrollera vilka underbiträden ett biträde anlitar. Tredjelandsöverföring är enbart tillåten under särskilda förutsättningar och lagligheten måste därför kontrolleras.

Enheten har följt upp personuppgiftsbiträdesavtalen¹⁰

6. Lagringsminimering, arkivering och gallring

Kontrollpunkt
Enhetens informationshanteringsplan är upprättad, komplett och aktuell
Arkivering och gallring genomförs enligt informationshanteringsplanen
Information som inte längre behövs och faller utanför informationshanteringsplanen ¹¹ rensas regelbundet

7. Registrerades rättigheter

Kontrollpunkt
Enheten/verksamheten har rutiner för utlämnade av registerutdrag (rätten till tillgång) ¹²
Enheten/verksamheten har informerat enskilda om hur personuppgifter hanteras (rätt till information)
Enheten har en rutin/process för att hantera övriga rättigheter, dvs. begäran om radering, rättelse, invändning och begränsning (samt dataportabilitet, om tillämplig)
Om enheten/verksamheten använder sig av automatiskt beslutsfattande, finns möjlighet för en registrerad att inte blir föremål för detta

8. Känsliga och extra skyddsvärda personuppgifter

Kontrollpunkt
Om enheten/verksamheten hanterar känsliga personuppgifter, har det säkerställts att ett undantag enligt artikel 9 finns.
Enheten/verksamheten har rutiner för hur och var känsliga och extra skyddsvärda personuppgifter får hanteras

¹⁰ Behöver ej göras årligen, men ju känsligare personuppgifter biträdet hanterar desto viktigare är att uppföljning görs återkommande. Uppföljningen kan med fördel genomföras inom system/objektförvaltningen.

¹¹ Kopior, utkast, osv. som ej räknas som allmänna handlingar och som inte längre behövs.

¹² Inom kommunens nämnder samordnas registerutdraget centralt av Kundserviceenheten, men respektive enhet/verksamhet är ansvarig för att hantera en begäran inom sitt ansvarsområde. Rutinen ska säkerställa att information i samtliga lagringsytor/system som enheten/verksamheten ansvarar för söks igenom och att den information som lämnas motsvarar kraven i GDPR.

Rutinerna har kommunicerats till medarbetare (på introduktion, årligen på APT eller liknande)

Personuppgiftsbiträden som behandlar känsliga personuppgifter för nämndens räkning har identifierats och bitrådets hantering följs upp återkommande¹³

9. Informations säkerhet

Kontrollpunkt
Informationen i enhetens/verksamhetens system har informationsklassats
Enhetens/verksamhetens arbete med riskanalyser inkluderar även informations säkerhet
Det befintliga skyddet i enhetens/verksamhetens system har bedömts i verktyget KLASSA ¹⁴
Handlingsplanen i KLASSA finns intagen i systemets förvaltningsplan ¹⁵
Enheten/verksamheten har behörighetsstyrt tillgång till enhetens/verksamhetens personuppgifter enligt principen lägsta behörighet ¹⁶

¹³ Görs med fördel inom system/objektförvaltningen.

¹⁴ Görs av förvaltningsledare/objektsledare.

¹⁵ Görs av förvaltningsledare/objektsledare

¹⁶ Dvs. att åtkomst till information enbart ges till de som behöver informationen för sitt arbete.

Tillgången till legitimerade och
behöriga lärare i förskoleklass
och skola hösten 2021

6

UBN 2022/65

2022-04-29

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: UBN 2022/65

Tillgången till legitimerade och behöriga lärare i förskoleklass och skola hösten 2021

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Huvudregeln är att det ska finnas legitimerade och behöriga lärare för varje ämne och skolår som undervisningen avser. Det uppfylls i Nacka kommun till 78 procent i grundskolan och 87 procent i gymnasieskolan. Det är högre behörighet jämfört med vad som är fallet på läns- och riksnivå. Vid de tre största gymnasieskolorna i Nacka är behörighetsgraden strax under 100 procent.

I förskoleklassen är 83 procent av lärarna legitimerade och behöriga för undervisning i den skolformen, vilket är på samma nivå som i länet men något lägre än i riket. Behörighetsgraden är 100 procent vid två av tre skolor med förskoleklass i Nacka.

I grundsärskolan uppgår andelen legitimerade lärare med specialpedagogisk högskoleexamen till 43 procent. Det är en låg nivå, men trots det betydligt högre än i såväl Stockholms län som riket. I gymnasiesärskolan handlar det om 30 procent med motsvarande utbildning, vilket också är högre än på läns- och riksnivå.

Lärarnas behörighet för undervisningen de bedriver är i genomsnitt högre i skolor med kommunal huvudman än i skolor med fristående huvudman. Undantaget är förskoleklassen, där motsatt förhållande gäller.

I ärendet redovisas också jämförelser över tid samt mellan ämnen och skolor.

Den sammantagna bilden tyder överlag på att kommunen är konkurrenskraftig i att attrahera lärare med rätt utbildning för undervisningen.

Den redovisade statistiken i ärendet är hämtad från Sveriges officiella statistik och avser situationen den 15 oktober 2021.

Ärendet

I detta ärende redovisas tillgången till legitimerade och behöriga lärare i förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskolan. Nacka kommun jämförs genomgående med Stockholms län respektive riket. Alla uppgifter avser situationen per den 15 oktober 2021. Statistiken är publicerad av Skolverket och ingår i Sveriges officiella statistik.¹ Den är baserad på de uppgifter som skolorna skickat in till Statistiska centralbyrån (SCB) om den pedagogiska personalen vid ovan nämnt datum samt på Skolverkets lärarlegitimationsregister och SCB:s universitets- och högskoleregister respektive register över befolkningens utbildning.

Huvudregeln är att det ska finnas legitimerade och behöriga lärare för de ämnen och skolår som undervisningen avser. De undantag som finns från dessa krav gäller lärare vid skolor som bedriver ämnesundervisning på engelska och vid skolor med waldorfpedagogisk inriktning samt lärare som undervisar i modersmål eller i gymnasieskolans yrkesämnen. I den officiella statistiken, som detta ärende redogör för, ingår inte skolor med förskoleklass och grundskola i underlaget om skolan omfattas av något av dessa undantag. Det innebär för Nackas del att Dibber International School, Internationella engelska skolan i Nacka samt Saltsjöbadens samskola, som har gemensamt att de omfattas av undantagen på grund av deras internationella inriktningar med ämnesundervisning på engelska, inte ingår i statistiken i detta ärende. Idunskolans förskoleklass och grundskola ingår inte heller på grund av undantaget för skolor med waldorfpedagogik.

I grundsär- och gymnasiesärskolan finns beslutade legitimations- och behörighetskrav för undervisningen som ännu inte gäller skarpt på grund av den stora bristen på utbildade lärare med denna inriktning.

Den officiella statistiken använder olika mått på förekomst av utbildade lärare. I detta ärende redovisas genomgående det mått som motsvarar legitimations- och behörighetskraven, omräknat till heltidstjänster. Det innebär alltså att det ska finnas såväl lärarlegitimation som behörighet i samtliga de ämnen och årskurser som undervisningen avser och att antalet tjänstgörande lärare räknats om till hur många heltidstjänster det motsvarar. Som jämförelse används också i detta ärende mått på antalet lärare som har lärarlegitimation och behörighet i minst ett av undervisningsämnena. Slutligen redovisas för grund- och gymnasiesärskolan även det jämförande måttet lärare med pedagogisk högskoleexamen, omräknat till heltidstjänster.

Jämförelser över tid görs för det antal år som det finns jämförbar statistik, vilket skiljer sig åt beroende på skolform. För grundsär- respektive gymnasiesärskolan har en

¹ Förra årets tjänsteskrivelse om tillgång till utbildade lärare år 2020 baserades till skillnad från i år på uppgifter från SCB på grund av att Skolverkets statistik vid det tillfället var belagd med sekretess. Uppgifter för år 2020 i förra årets tjänsteskrivelse kan på grund av detta i vissa fall avvika från vad som här redovisas för år 2020 i jämförelserna över tid.

jämförelse över tid inte gjorts på grund av oklarheter i hur jämförbar statistiken är bakåt i tid.

Förskoleklass

I Nackas förskoleklasser är 83 procent av lärarna, omräknat till heltidstjänster, såväl legitimerade som behöriga för undervisningen. Det är på samma nivå som i Stockholms län men något lägre än på nationell nivå där motsvarande andel uppgår till 86 procent. Inom Nacka kommun är behörigheten bland lärarna något högre i skolorna med fristående huvudman (84 procent) jämfört med de kommunalt drivna skolorna (83 procent). Detta sammanfattas i tabell 1.

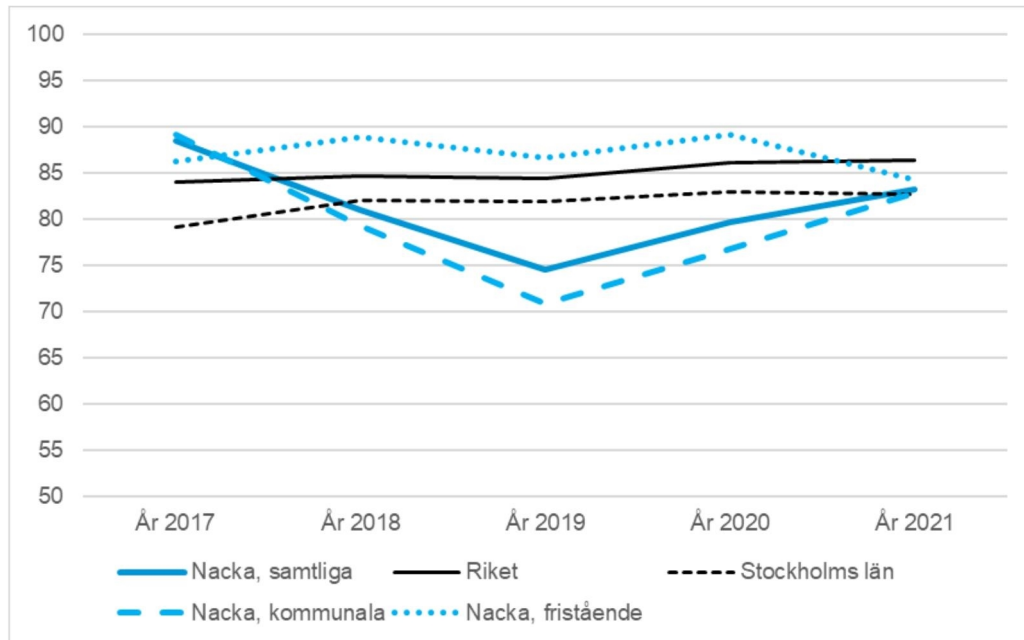
Tabell 1: Antal lärare (heltidstjänster) som omfattas av legitimationskrav och andel (procent) av dessa med legitimation och behörighet för undervisning i förskoleklass, oktober 2021

Förskoleklass	Lärare (heltidstjänster)	
	Totalt antal	Andel (%) med leg och behörighet för förskoleklass
Nacka kommunala	45	83
Nacka fristående	17	84
Nacka totalt	62	83
Stockholms län	1202	83
Riket	6227	86

Jämförelse över tid

Jämförbara uppgifter för förskoleklassen finns från och med år 2017. Figur 1 visar hur andelen legitimerade och behöriga lärare för undervisning i förskoleklassen då var högre i Nacka kommun (89 procent) jämfört med i länet (79 procent) och riket (84 procent) men hur den sedan minskat fram till år 2019, beroende på en betydande minskning i behörigheten i de kommunala förskoleklasserna i Nacka. Sedan dess har tillgången till behöriga lärare i förskoleklassen ökat igen i de kommunala skolorna och är vid senaste mätillfället i nivå med behörigheten i Stockholm län.

Figur 1: Andel lärare (heltidstjänster) med legitimation och behörighet för förskoleklassen, 2017–2021

Skolor med förskoleklass

Vid två av tre skolor i kommunen sker undervisningen i förskoleklass enbart med lärare som uppfyller kraven på legitimation och behörighet. Vid övriga skolor varierar andelen med sådan utbildning från 55 till 75 procent, förutom i två fall där andelen är 0 (se tabell 2).²

² Utbildningsenhetens uppföljning i de fall andelen är 0 visar att det i det ena fallet beror på vikariat för legitimerad och för undervisningen behörig lärare och i det andra fallet om att behörighet finns för annan skolform. Uppföljning har skett genom fråga till rektorerna om vad som ligger bakom.

Tabell 2: Antal lärare omräknat till heltidstjänster samt andel av dessa med lärarlegitimation och behörighet för undervisning i förskoleklass per skola i Nacka, oktober 2021 (lärare med krav på lärarlegitimation)

Förskoleklass	Lärare (heltidstjänster)	
	Totalt antal	Andel (%) med legitimation och behörighet för underv. i förskoleklass
Backeboskolan	1,0	0
Björknässkolan	8,4	55
Boo Gårds skola	3,0	100
Borgvallaskolan	1,3	100
Da Vinciskolan	1,0	100
Ebba Braheskolan	1,0	100
Ektorps skola	1,7	100
Igelboda skola	2,0	100
Jarlabergets skola	1,0	100
JENSEN grundskola Sickla	2,0	100
Järla skola	3,0	100
Lilla Nacka Skola	1,0	100
Myrsjöskolan	6,0	83
Noblaskolan Järla sjö	0,6	0
Noblaskolan Lännersta	3,2	100
Noblaskolan Nacka Strand	1,0	100
Noblaskolan Saltsjö-Boo	2,8	64
Orminge skola	4,0	100
Saltsjö-Duvnäs skola	2,0	100
Sickla skola	4,0	75
Sigfridsborgs skola	3,0	100
Sågtorpsskolan	2,0	50
Vilans skola	2,0	100
Viktor Rydbergs skola Fisksätra	3,0	100
Älta skola	2,0	50

Grundskola

I Nacka kommuns grundskolor är 78 procent av lärarna, omräknat till heltidstjänster, såväl legitimerade som behöriga i de ämnen och årskurser som de undervisar i. Det är en högre andel jämfört med såväl länsnivå (72 procent) som nationell nivå (71 procent), se tabell 3. De kommunala skolorna i Nacka har en betydligt högre andel legitimerade och behöriga lärare (81 procent) än skolorna med fristående huvudmän (69 procent).

Sett i stället till antalet tjänstgörande lärare är 87 procent legitimerade och behöriga i minst ett undervisningsämne. Det kan jämföras med 81 procent i Stockholms län och 80 procent i riket. I de kommunala skolorna i Nacka handlar det om 90 procent av lärarna och i de fristående skolorna 78 procent.

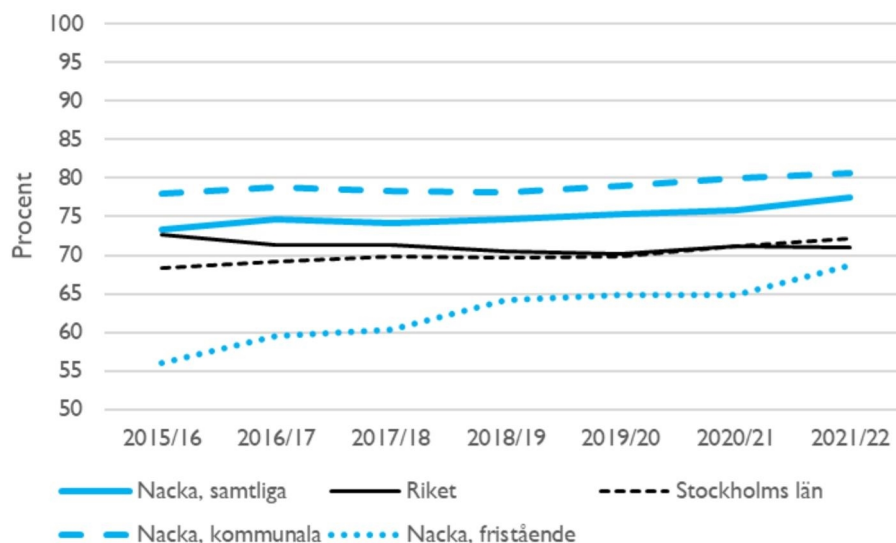
Tabell 3: Antal lärare omräknat till heltidstjänster respektive antal tjänstgörande lärare samt andel av dessa med lärarlegitimation och behörighet per skola i Nacka kommun, Stockholms län och riket år 2021 (lärare med krav på lärarlegitimation)

Grundskolan	Lärare (heltidstjänster)		Lärare (antal tjänstgörande)	
	Totalt antal	Därav andel (%) med legitimation och behörighet för de ämnen och årskurser som undervisningen avser	Totalt antal	Därav andel (%) med legitimation och behörighet i minst ett undervisande ämne
Nacka kommunala	555	81	598	90
Nacka fristående	196	69	222	78
Nacka totalt	751	78	820	87
Stockholms län	15 581	72	17 296	81
Riket	77 762	71	88 990	80

Jämförelse över tid

Jämförbara uppgifter över lärarnas utbildning, omräknat till heltidstjänster, finns sedan år 2015. Då var 73 procent av lärarna såväl i Nacka som i riket legitimerade och behöriga i de ämnen och årskurser som undervisningen avsåg. Sedan dess har tillgången till lärare som uppfyller behörighetskraven ökat med fem procentenheter i Nacka, medan den har minskat med två procentenheter på nationell nivå. Jämfört med länsnivån är andelen behöriga lärare i Nacka stadigt omkring fem procentenheter högre under hela perioden 2015–2021. Förekomsten av lärare som uppfyller behörighetskraven vid skolor med fristående huvudman i Nacka har ökat med 14 procentenheter under perioden. Utvecklingen över tid visas i figur 2.

Figur 2: Andel lärare (heltidstjänster) med legitimation och behörighet i de ämnen och årskurser som undervisningen avser, grundskolan år 2015–2021, procent. Observera att skalan inte börjar vid noll.

Låg-, mellan- och högstadiet

Andelen lärare med såväl lärarlegitimation som behörighet i de ämnen och årskurser som undervisningen avser uppgår i genomsnitt till 78 procent i såväl låg- som mellanstadiet samt till 77 procent i högstadiet. Nacka kommun har högre andel lärare med utbildning för undervisningen i samtliga stadier, jämfört med vad som är fallet på läns- och nationell nivå. Försprånget är störst i mellanstadiet, där Nacka kommun jämfört med Stockholms län respektive riket har åtta respektive tio procentenheter högre andel legitimerade och behöriga lärare, se figur 3.

Speciallärare och modersmåslärare

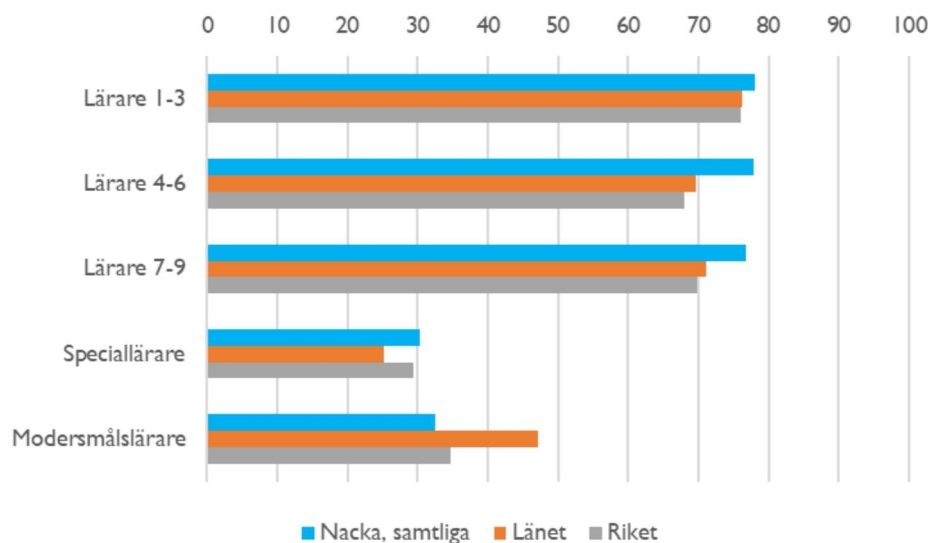
Tillgången till speciallärare, det vill säga lärare som arbetar med elever i behov av särskilt stöd, med speciallärarexamen är låg såväl på kommunal nivå som läns- och riksnivå. Bara en av tre speciallärare i grundskolan i Nacka har en utbildningsbakgrund för sådan undervisning. På länsnivå är situationen ännu sämre med bara en av fyra behöriga. På nationell nivå är knappt en av tre speciallärare behöriga.

Tillgången till modersmåslärare med legitimation och behörighet för undervisningen är lägre i Nacka än på läns- respektive riksnivå, 33 procent jämfört med 47 procent i Stockholms län och 35 procent i riket.

Karriärtjänster för lärare

Totalt innehar 107 lärare karriärtjänsten förstelärare, motsvarande 102 heltidstjänster. Elever i Nackas grundskolor har liksom tidigare inte tillgång till forskarutbildade lärare med karriärtjänst, lektorer. I hela riket finns enbart 41 lektorer, motsvarande 30 heltidstjänster.

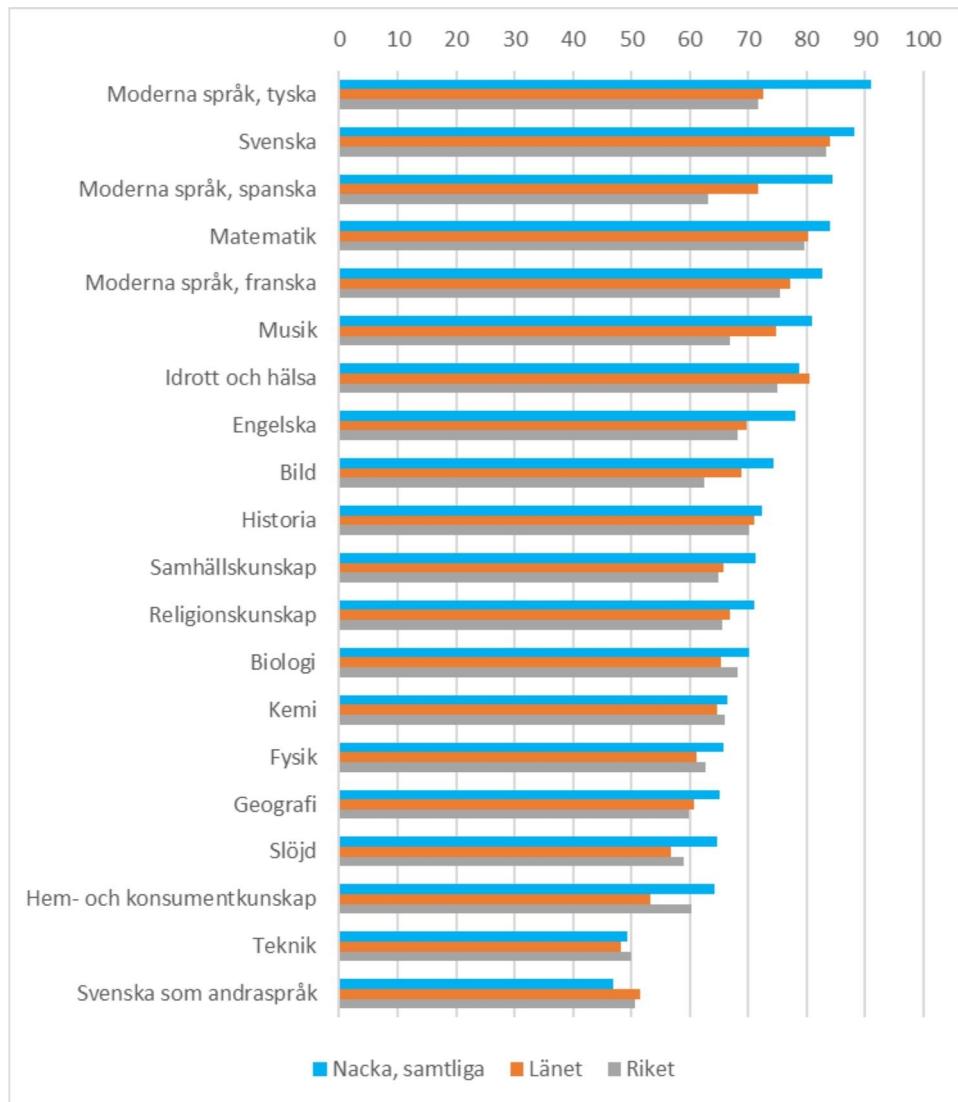
Figur 3: Andel lärare (heltidstjänster) med legitimation och behörighet för undervisningen de bedriver i grundskolan i Nacka kommun, Stockholms län och riket, oktober 2021, procent.

Grundskolans ämnen

Ämnesbehörigheten är högst i ämnena tyska och svenska (omkring nio av tio behöriga lärare). Lägst är behörigheten i ämnena svenska som andraspråk och teknik, med knappt under hälften behöriga i bägge fallen. Figur 4 visar behörigheten i samtliga grundskolans ämnen i Nacka, Stockholms län och riket. Gemensamt för ämnena med högst respektive lägst behörighet i Nacka är att det är få elever som läser dessa ämnen. Ämnet teknik har relativt få undervisningstimmar i grundskolan. Som också framgår av figur 4 är ämnesbehörigheten på kommunnivå högre än på länsnivå i alla ämnen utom idrott och hälsa samt svenska som andraspråk. Vid jämförelse med nationell nivå är ämnesbehörigheten i kommunen betydligt högre i moderna språk och understiger riksnivån enbart i ämnena teknik och svenska som andraspråk. Att ämnesbehörigheten inte är högre i exempelvis naturorienterande ämnen återspeglar förmodligen att det råder brist på utbildade lärare inom dessa ämnen.

Figur 4: Andel lärare (heltidstjänster) med legitimation och behörighet i undervisningsämnet, grundskolan år 2021, procent

Skolor

Andelen lärare med legitimation och behörighet för minst ett av undervisningsämnena varierar mellan skolorna i Nacka från 57 till 100 procent, räknat utifrån antalet tjänstgörande lärare. Det är vanligare att små skolor har låg behörighetsgrad än att stora skolor har det.

Andelen lärare med såväl legitimation som behörighet i samtliga ämnen och årskurser som undervisningen avser, omräknat till heltidstjänster varierar från 47 procent till 100 procent.

Tabell 4: Antal lärare omräknat till heltidstjänster respektive antal tjänstgörande lärare samt andel av dessa med lärarlegitimation och behörighet per skola i Nacka, år 2021 (lärare med krav på lärarlegitimation)

	Lärare (heltidstjänster)		Lärare (antal tjänstgörande)	
	Totalt antal heltidstjänster	Därav andel (%) med leg och behörighet för de ämnen och årskurser som undervisningen avser	Totalt antal tjänstgörande lärare	Därav andel (%) med leg och behörighet i minst ett undervisande ämne
Grundskola				
Backeboskolan	7,8	87	8	100
Björknässkolan	65,8	67	69	81
Boo Gårds skola	32,7	91	38	92
Borgvallaskolan	3,6	100	4	100
Centrumskolan	8,2	58	10	80
Da Vinciskolan	6,3	45	7	57
Ebba Braheskolan	31,5	66	38	76
Eklidens skola	67,5	88	71	93
Ektorps skola	12,5	94	15	100
Igelboda skola	13,7	84	15	93
Jarlbergs skola	7,5	58	10	70
JENSEN grundskola Sickla	13,7	82	15	93
Järla skola	31,6	82	33	91
Kunskapsskolan Nacka	26,0	72	28	79
Kunskapsskolan Saltsjöbaden	19,0	70	19	90
Lilla Nacka Skola	7,3	65	11	73
Myrsjöskolan	81,3	82	88	88
Neglinge skola	13,5	72	17	88
Noblaskolan Järla sjö	19,3	48	22	59
Noblaskolan Lännersta	13,4	81	14	86
Noblaskolan Nacka Strand	3,6	47	4	75
Noblaskolan Saltsjö-Boo	48,2	71	56	79
Orminge skola	24,3	78	27	85
Saltsjö-Duvnäs skola	15,5	84	16	88
Sickla skola	25,5	83	28	93
Sigfridsborgs skola	34,8	78	36	92
Skuru skola	17,6	82	19	84
Stavsborgsskolan	37,1	86	40	90
Sågtorpsskolan	24,3	84	28	96
Vilans skola	12,7	77	14	93
Viktor Rydbergs skola Fisksätra	5,0	i.u.	i.u.	i.u.
Älta skola	25,8	80	28	100

"i.u." - uppgift saknas.

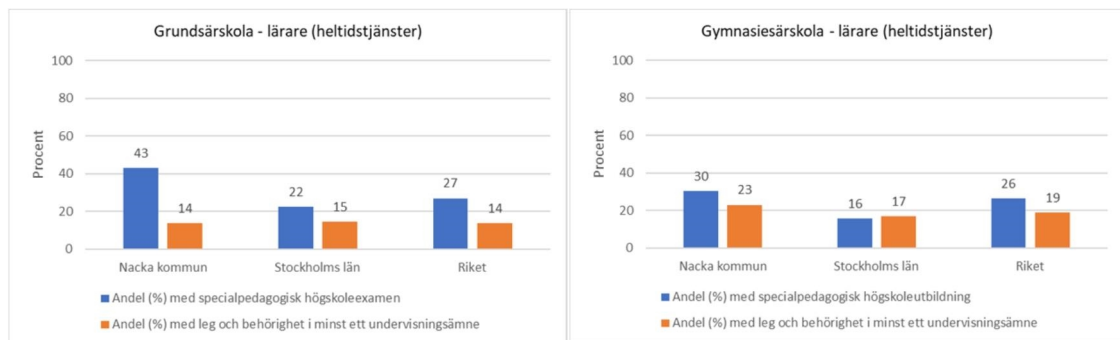
Grund- och gymnasiesärskola

Antalet lärare, omräknat till heltidstjänster, är så få att Skolverket inte redovisar dessa uppgifter. Andelen lärare som innehar specialpedagogisk högskoleexamen är 43 procent i Nackas grundsärskola och 30 procent i gymnasiesärskolan. Motsvarande andelar för grundsärskolan i Stockholms län respektive riket är betydligt lägre än i Nacka (se figur 5). I gymnasiesärskolan finns också en skillnad till Nackas fördel, jämfört med länet och riket, men som inte är lika stor.

Sett istället till lärare med legitimation och behörighet i minst ett undervisningsämne är andelen på ännu lägre nivå – 14 procent i Nacka kommuns grundsärskola – vilket är i

nivå med länet och riket. I gymnasiesärskolan är andelen 23 procent, vilket är något högre än på läns- och riksnivå (se figur 5).

Figur 5: Andel lärare (heltidstjänster) med legitimation och behörighet i minst ett undervisningsämne samt andel lärare (heltidstjänster) med specialpedagogisk högskoleutbildning, särskolan år 2021, procent

Som jämförelse kan nämnas att samtliga lärare, det vill säga 100 procent, i gymnasiesärskolan i Nacka har pedagogisk högskolebehörighet, omräknat till heltidstjänster. Motsvarande nivå i Stockholms län är 76 procent och i riket 80 procent. Inom grundskolan i Nacka har 93 procent pedagogisk högskolebehörighet, jämfört med 76 i länet och 84 procent i riket.

Gymnasieskola

I Nacka är andelen legitimerade lärare med behörighet i undervisningsämnena 87 procent, omräknat till heltidstjänster, vilket är ett par procentenheter högre än i Stockholms län och fem procentenheter högre än i riket. Sett till antal tjänstgörande lärare med behörighet i minst ett ämne är andelen behöriga 89 procent. Yrkeslärare är som tidigare nämnts tidigare undantagna från kravet på legitimation.

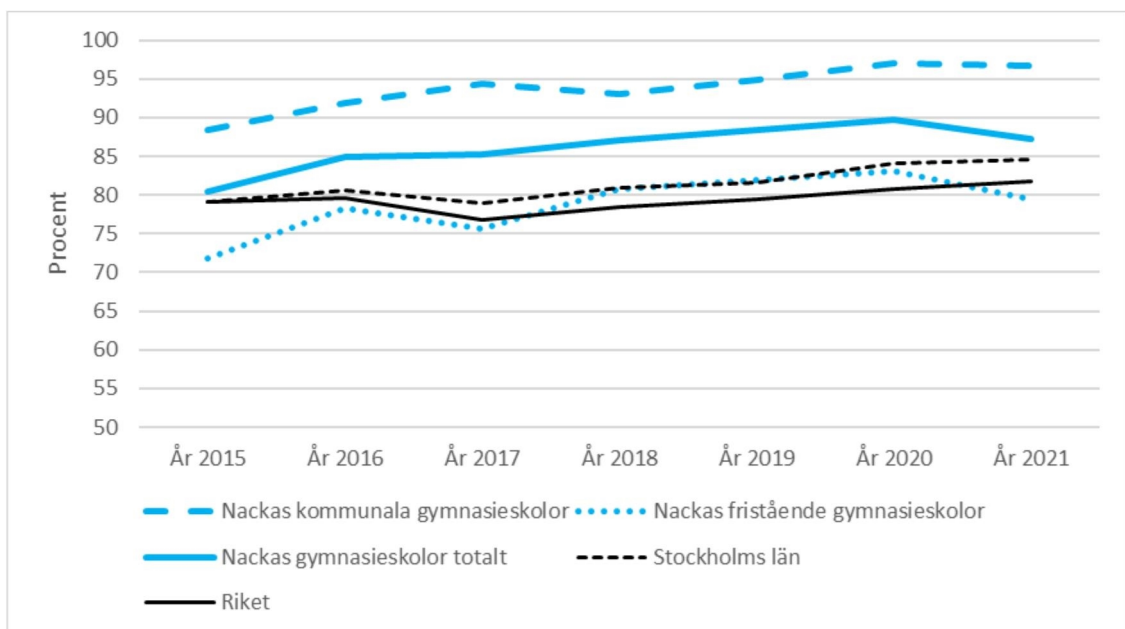
Det är en markant skillnad i behörighet mellan kommunala och fristående gymnasieskolor. I Nackas kommunala gymnasieskolor är andelen lärare med behörighet i undervisningsämnet 97 procent jämfört med fristående gymnasieskolors 79 procent.

Tabell 5: Antal lärare (heltidstjänster) i gymnasieskolan och andel av dessa som har legitimation och behörighet i undervisningsämne, samt antal tjänstgörande lärare och andel av dessa med legitimation och behörighet i minst ett ämne, oktober 2021

Gymnasieskolan	Lärare (heltidstjänster)		Lärare (tjänstgörande)	
	Antal som omfattas av leg.krav	Därav andel (%) med leg och behörighet i undervisningsämne	Antal som omfattas av leg.krav ²	Därav andel (%) med leg och behörighet i minst ett undervisningsämne
Nacka kommunala	112	97	128	97
Nacka fristående	136	79	154	82
Nacka totalt	248	87	282	89
Stockholms län	3 546	85	3 895	86
Riket	18 039	82	22 962	84

Nivån för de kommunala gymnasieskolorna har ökat jämfört med när mätningen började och varit konstant de senaste åren som nedanstående figur visar. Genomsnittet för de fristående skolorna har sjunkit markant jämfört med mätningen år 2020, vilket har påverkat genomsnittet negativt för Nackas gymnasieskolor totalt sett.

Figur 6: Andel lärare (heltidstjänster) med legitimation och behörighet i undervisningsämnet, åren 2015–2021.

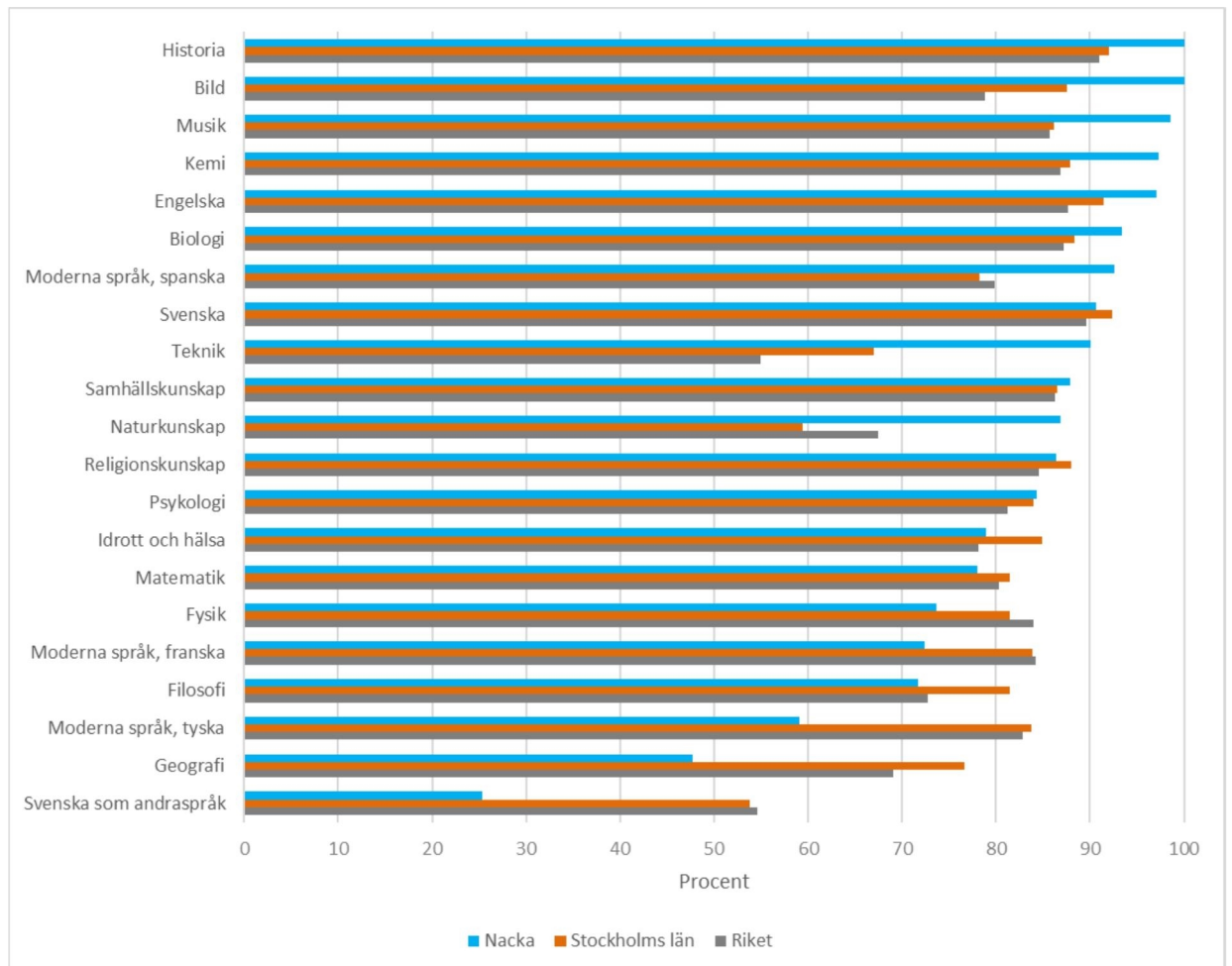
I nedanstående tabell redovisas andel legitimerade och behöriga lärare för respektive gymnasieskola. Behörigheten varierar mellan 56 procent och 98 procent. Rytmus samt de kommunala gymnasieskolorna har en behörighet mellan 96 och 98 procent.

Tabell 6: Antal lärare (heltidstjänster) per gymnasieskola, därav andel lärare med legitimation och behörighet i undervisningsämne samt antal tjänstgörande lärare och andel av dessa med legitimation och behörighet i minst ett ämne, oktober 2021

Skola	Lärare (heltidstjänster)		Lärare (tjänstgörande)	
	Totalt antal tjänster	Därav andel (%) med legitimation och behörighet i undervisningsämne	Totalt antal	Därav andel (%) med legitimation och behörighet i minst ett undervisningsämne
Designgymnasiet Sickla	10	68	11	79
Drottning Blankas Gymnasieskola Nacka	11	63	10	71
Ebba Brahe Gymnasium	4	69	7	70
Magelungens Gymnasium Danvikstull	7	79	11	85
MediaGymnasiet i Nacka Strand	14	79	14	78
Nacka Enskilda Gymnasium	4	56	3	43
Nacka Gymnasium	91	97	102	98
NTI Gymnasiet Nacka	9	72	10	83
Praktiska Gymnasiet Nacka	12	57	7	58
Rytmus Stockholm	46	98	58	97
Sjöliins gymnasium Nacka	20	74	24	83
YBC, Young Business Creatives	22	96	26	93
Nacka totalt	248	87	283	89

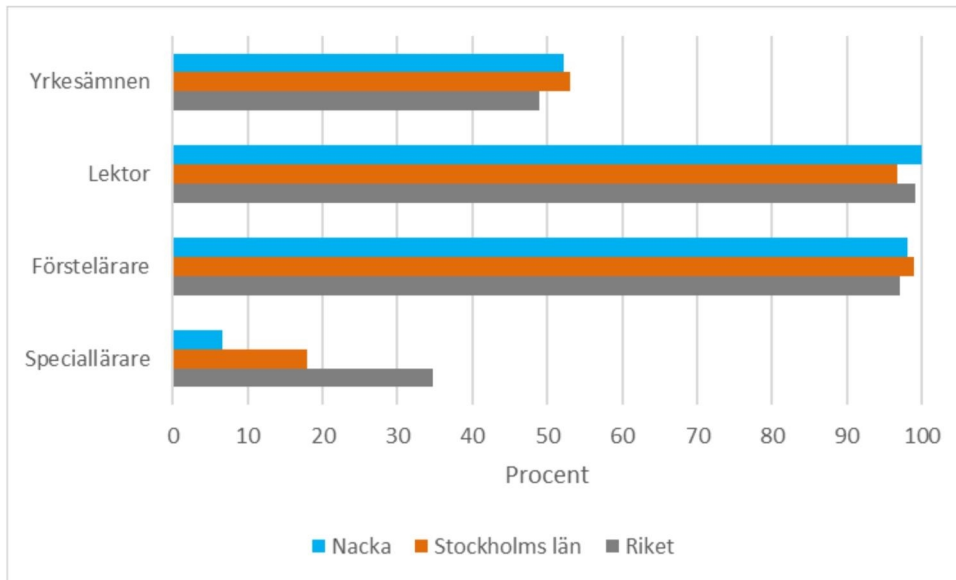
Figuren nedan visar på legitimerade och behöriga lärare i undervisningsämnena i Nackas gymnasieskolor jämfört med Stockholms län och riket. I bild och historia är samtliga lärare i Nacka behöriga medan endast var fjärde lärare i svenska som andraspråk är behörig. Även i andra ämnen är andelen behöriga lärare lägre i Nacka än i Stockholms län och i riket.

Tabell 7: Andel lärare med legitimation och behörighet för undervisningsämne (inkl. introduktionsprogrammet), Nacka i jämförelse med Stockholms län och riket, oktober 2021

I jämförelse med Stockholms län och riket är andelen lärare med legitimation för yrkesämnena, lektors- och förstelärartjänster på ungefär samma nivå, men för speciallärartjänster har Nacka en låg andel legitimerade lärare, se nedanstående figur. Endast sju procent av dessa är legitimerade jämfört med länets 19 och rikets 35 procent.

Figur 7: Andel lärare med legitimation, Nacka i jämförelse med Stockholms län och riket

Utbildningsenhetens bedömning

Den sammantagna bilden av tillgången till legitimerade och för undervisningen behöriga lärare i skolor som verkar i Nacka kommun tyder överlag på att kommunen är konkurrenskraftig i att attrahera lärare med rätt utbildning för undervisningen. Andelen legitimerade och behöriga lärare för undervisningen är i Nacka högre än i Stockholms län och riket i samtliga skolformer, med undantag för förskoleklassen där nivån är densamma i länet och något högre i riket. Lärarbehörigheten är även högre än i länet och riket i alla grundskolans ämnen, förutom vad gäller svenska som andraspråk och teknik.

Samtidigt finns utmaningar i att öka tillgången till lärare med rätt utbildning genom att det kan råda brist på utbildade personer inom olika ämnen eller med speciallärarutbildning. Andelen legitimerade och behöriga lärare varierar också mellan skolor. Generellt har små enheter större utmaningar i att åstadkomma tillgång till lärare med behörighet för varje undervisningsämne, men det underlättas om skolan är lyckosam i att rekrytera lärare med bred ämnesbehörighet. Redovisningen i detta ärende visar också att det är möjligt även för små skolor att uppnå fullständig eller hög lärarbehörighet. Skolhuvudmannens storlek och skolans läge utifrån pendlingssynpunkt kan förstås också vara faktorer som gör att förutsättningarna ser olika ut för olika skolor. Därtill är det viktigt att också ha i åtanke att statistiken baseras på läget i oktober det aktuella året.

I genomsnitt har skolor med kommunen som huvudman högre behörighetsgrad än de fristående i grund- och gymnasieskolan. Utvecklingen över tid visar att denna skillnad minskar i grundskolan men är relativt konstant i gymnasieskolan.

Utifrån ett elevperspektiv och mot bakgrund av bland annat de uppföljningar av låga resultat i grundskolan som utbildningsenheten har genomfört de senaste åren kan det finnas skäl att särskilt uppmärksamma att andelen speciallärare med speciallärarexamen, det vill säga med utbildning för undervisning av elever i behov av särskilt stöd, är väldigt låg i samtliga skolformer. En förklaring kan vara att utbudet av personer med speciallärarutbildning är lågt. Tillgång finns dock till påbyggnadsutbildningar genom Läraryftet för anställda, legitimerade lärare som behöver kompletterande utbildning för att uppnå speciallärarexamen. Det finns även kompletterande utbildningar för legitimerade lärare i behov av ytterligare ämnesbehörighet. Utmaningar finns naturligtvis i att praktiskt organisera skolan så att man kan avvara legitimerade lärare för fortbildningstid utan att göra avkall på elevernas undervisningskvalitet under tiden. För att underlätta för skolor att ändå kunna använda dessa fortbildningsmöjligheter finns statsbidrag som skolhuvudmännen kan söka. Det är rektorerna som ansvarar för att kartlägga och prioritera behoven av fortbildning. Ytterst ansvarar huvudmannen för att skolorna ges förutsättningar att uppfylla kraven på utbildningen.

Utbildningsenheten publicerar statistik över andelen legitimerade och behöriga lärare på skolnivå i Jämföraren på kommunens webb. Hur lärartillgången utvecklas ingår därutöver i utbildningsenhetens reguljära, årliga uppföljning inom ramen för nämndens kvalitetssystem.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser

Konsekvenser för barn

Ärendet innehåller inga beslut med konsekvenser för barn.

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Åsa Arnell
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Jill Salander
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Skolvalet 2022

7

UBN 2022/85

2022-04-29

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: UBN 2022/85

Skolvalet 2022

Placering av måsteväljare i förskoleklass och grundskola

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

I skolvalet till förskoleklass och grundskola till hösten 2022 fick 94 procent placering på den skola de valt i första hand. Det gäller de så kallade måsteväljarna i alla årskurser. Utbildningsnämndens mål är att 90 procent ska få sitt förstahandsval, vilket alltså nåddes. Andelen som fick sitt förstahandsval har ökat från 91 procent jämfört med förra året.

Alla, 100 procent, fick något av sina tre val av skola, en ökning från 99 procent förra året.

De tre skolor som hade allra flest förstahandssökande i förskoleklass 2022 var Myrsjöskolan, Sigfridsborgs skola och Älta skola.

Svårast att få plats var det på Myrsjöskolan där bara 68 procent av dem som sökte skolan i förstahand fick plats. Det är dock något mer än förra året då andelen var 61 procent.

Ärendet

Ärendet handlar om skolvalet till förskoleklass och grundskola inför höstterminen 2022 för elever folkbokförda i Nacka.

Statistiken gäller utfallet i skolvalet i mars. Efter skolvalet i mars finns möjlighet till byte i maj, juni och i augusti vilket gör att situationen kan ha ändrats något vid skolstart.

I år användes för första gången valmodulen i skolvalsplattformen Mitt skolval i genomförandet av skolvalet.

Om det är fler sökande till en skola än det finns platser görs vid kommunala skolor urval utifrån principen om relativ närhet enligt de riktlinjer som utbildningsnämnden beslutade om i november 2021. I år räknas den relativa närheten i meter.

Antagningen till fristående skolor görs av skolorna själva enligt varje skolas egna antagningsregler där oftast kötid är urvalsgrund. Nacka kommun samordnar valen mellan

kommunala och fristående skolor. Placering vid en fristående skola i valsystemet Mitt skolval baseras på uppgifter som de fristående skolorna själva lägger in i Mitt skolval.

Statistiken gäller de så kallade ”måsteväljarna”. Med måsteväljare avses vårdnadshavare som behöver göra ett skolval, antingen för att barnet ska börja i förskoleklass eller för att den nuvarande skolan inte har nästa årskurs¹.

Elever som önskar byta skola, även om de hade kunnat gå kvar på sin skola nästa läsår, är inte måsteväljare men har förstås också möjlighet att göra skolval under skolvalsperioden. Det gäller exempelvis elever som ansöker om att byta till en fristående skola inför årskurs 4 och 6. Det gäller även de som planerar att flytta till Nacka.

Resultat i skolvalet 2022

I skolvalet väljer vårdnadshavare som är måsteväljare tre olika skolor rangordnade från 1 till 3. De allra flesta, 94 procent, fick placering på den skola de valt i förstahand. Utbildningsnämndens mål är att 90 procent ska få sitt förstahandsval, vilket nåddes i år. Andelen som fick sitt förstahandsval har ökat från 91 procent till 94 procent jämfört med förra året.

STARK OCH BALANSERAD TILLVÄXT			
Föräldrar och elever har stora valmöjligheter vid val av skola		Utfall 2022	Mål 2022
	Andel elever som får den skola de valt i första hand.	94 %	90 %

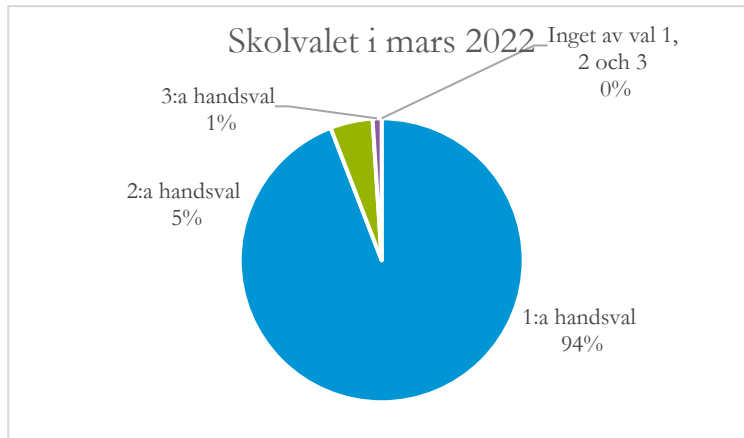
Alla, 100 procent, fick något av sina tre val, en ökning från 99 procent förra året.

Totalt var det 88 barn som vårdnadshavaren, trots påminnelser, inte gjorde något skolval. De barn som inte hade ett val fick en skolplacering på närmaste kommunal skola med ledig plats. Av dessa elever var det ett antal som ska flytta från kommunen och som skulle gå på en skola i en annan kommun och som inte meddelade utbildningsenheten.

¹ I Nacka är, förutom förskoleklassen, årskurserna 1, 4, 6 och 7 förutsägbara ”måsteväljarårskurser”. Detta eftersom det i Nacka finns skolor som slutar i förskoleklass, årskurs 3, 5 och 6. Det finns dock måsteväljare även i andra årskurser:

- 1) De som blev folkbokförda i Nacka under skolvalsperioden.
- 2) Elever som går i en skola i annan kommun och där skolan inte har nästa årskurs.
- 3) Elever som går i skola utomlands.

Figur 1: Placeringar i skolvalet i mars 2022, (måsteväljare)

Tabell 1: Andel som fått placering som sitt förstahandsval av skola i skolvalet i mars, 2012-2022 (måsteväljare)

Val till höst-terminen	Antal elever	Andel som fått första-handsval av skola (%)
2012	2 049	92
2013	2 348	93
2014	2 349	92
2015	2 184	88
2016	2 175	87
2017	2 133	89
2018	2 091	92
2019	2 377	85
2020	2 166	87
2021	2 159	91
2022	1 947	94

Flest val görs till förskoleklass. Där fick 95 procent sitt förstahandsval, en ökning sedan förra året med tre procentenheter. I årskurs 7 fick 92 procent placering på förstahandsvalet, vilket är lägre än förra året som var 93 procent.

Antalet elever som gör val till mellanliggande årskurser är relativt litet. I alla årskurserna har över 90 procent av de som har gjort ett val fått sitt förstahandsval.

Tabell 2: Antal och andel placerade på 1:a handsval i skolvalet i mars, 2019-2022 (måsteväljare)

Jämförelse 2019 - 2022 Placerade på 1:a handsvalet mars	2022		2021		2020		2019	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Förskoleklass	1 280	95%	1 284	92%	1 265	90%	1 278	87%
Årskurs 1	2	100%	7	78%	9	100%	17	68%
Årskurs 4	62	94%	66	71%	10	40%	71	76%
Årskurs 6	83	91%	48	87%	57	95%	53	91%
Årskurs 7	501	92%	547	93%	533	83%	571	85%
Totalt	1 928	94%	1 952	91%	1 874	87%	1 990	86%

Antal förstahandssökande och placeringar per skola

Tabellerna 3 och 4 visar antal förstahandssökande och hur många av dem som fick placering på skolan. Utöver dessa sökande kan skolorna ta emot sökande med lägre val än första hand samt elever som ansökt om att byta skola, eller som är inflyttande eller från andra kommuner.

De tre skolor som hade allra flest förstahandssökande i förskoleklass 2022 var Myrsjöskolan, Sigfridsborgs skola och Älta skola.

Det är 20 av 31 skolor där alla elever som sökte till skolan fick sitt i förstahandsval. Det har ökat med fem skolor från föregående år fast det är fyra skolor färre i valet i år.

I 90 procent av skolorna fick minst 90 procent av de förstahandssökande plats. Det är en ökning med 20 procentenheter från föregående år. Svårast att få plats var det på Myrsjöskolan, där 68 procent av dem som sökte skolan i förstahand fick plats. Förra året var det 61 procent som fick sitt förstahandsval på Myrsjöskolan.

Tabell 3: Förstahandssökande och placeringar i förskoleklass, skolvalet i mars, per skola (måsteväljare)

Skola	F=fristående K=kommunal	Antal 1:a- hands- sökande	Totalt antal placerade	Antal 1:a- hands- sökande som placerades	Andel 1:a- hands- sökande som placerades
Backeboskolan	F	28	26	26	93%
Björknässkolan	K	74	79	74	100%
Boo Gårds skola	K	83	80	80	96%
Borgvallaskolan	K	41	42	41	100%
Da Vinciskolan	F	27	27	27	100%
Dibber International School Nacka	F	10	11	10	100%
Ebba Braheskolan	F	44	42	42	95%
Ektorps skola	K	32	28	28	88%
Idunskolan Östra Stockholms Waldorfs	F	8	8	8	100%
Igelboda skola	K	15	16	15	100%
Jarlbergs skola	K	26	28	26	100%
JENSEN grundskola Sickla	F	15	16	15	100%
Järla skola	K	82	81	79	96%
Lilla Nacka Skola	F	24	21	21	88%
Myrsjöskolan	K	121	83	82	68%
Neglinge skola	K	51	52	51	100%
Noblaskolan Järla Sjö	F	14	14	14	100%
Noblaskolan Lännersta	F	41	42	41	100%
Noblaskolan Nacka Strand	F	27	26	26	96%
Noblaskolan Saltsjö-Boo	F	60	60	60	100%
Orminge skola	K	14	35	14	100%
Saltsjöbadens samskola	K	59	58	58	98%
Saltsjö-Duvnäs skola	K	55	56	55	100%
Sickla skola	K	45	47	45	100%
Sigfridsborgs skola	K	117	110	110	94%
Skuru skola	K	6	7	6	100%
Stavsborgsskolan	K	19	22	19	100%
Sågtorpsskolan	K	52	65	52	100%
Viktor Rydbergs skola Fisksätra	F	38	38	38	100%
Vilans skola	K	31	32	31	100%
Älta skola	K	89	92	86	97%
Summor		1 348	1 344	1 280	95,0%

Det var svårast att få placering som förstahandssökande på Eklidens skola i år jämförelse med 2021. Viktor Rydberg beslutade att inte starta årskurs 7 i fjol och beslutet är detsamma i år. Akademiska skolan och Maestroskolan har avslutat sin verksamhet sedan förra året. Idrottsskolan i Nacka startar i höst och har tillkommit i statistiken för årets resultat. Det är svårt att jämföra årets och förra årets resultat eftersom det inte är samma antal skolor med i valet. Det goda resultatet av måsteväljares placering på sitt

förstahandsval är att utbudet matchar efterfrågan. Vårdnadshavare kunde inte söka årskurs 7 till Ebba Brahe, Internationella Engelska skolan, Kunskapsskolan Nacka och Noblaskolan Saltjöboo för att de hade fulla klasser.

De tre skolor som hade allra flest förstahandssökande i årskurs 7, år 2022 var Eklidens skola, Myrsjöskolan och Stavsborgsskolan. Av dessa tre skolor var det svårast att komma in på Eklidens skola där 83 procent fick plats. 2021 var det 90 procent av måsteväljarna som kom in på Eklidens skola. Skuru skola har valt att inte ta emot elever i årskurs 7. Det innebär att det finns ett fåtal skolor med möjlighet till skolplacering i detta område. Utbyggnaden av Boo Gårds skola till en högstadieskola gör sannolikt att möjligheten att komma in på Myrsjöskolan har lättat. Boo Gårds skola har en kapacitet på 81 elever i årskurs 6 och 7. De kan inte ta emot så många nya elever eftersom de flesta som går i årskurs 6 väljer att gå kvar på skolan.

Det är åtta skolor där alla elever som sökte till skolan i första hand fick placering på skolan. Förra året var det sju skolor.

Tabell 4: Förstahandssökande och placeringar i årskurs 7, skolvalet i mars, per skola (måsteväljare)

Skola	F=fristående K=kommunal	Antal 1:a- hands- sökande 2021	Antal 1:a- hands- sökande 2022	Andel 1:a- hands- sökande som placerades 2021	Andel 1:a- hands- sökande som placerades 2022
Björknässkolan	K	3	3	100%	100%
Boo Gårds skola	K	6	7	83%	100%
Ebba Braheskolan	F				
Eklidens skola	K	197	172	90%	83%
Eklidens skola - Idrott	K	21	20	100%	87%
Idrottsskolan i Nacka	F		12		100%
Internationella Engelska Skolan Nacka	F				
JENSEN grundskola Sickla	F	35	41	89%	100%
Kunskapsskolan Nacka	F				
Kunskapsskolan Saltsjöbaden	F	3	1	33%	50%
Myrsjöskolan	K	131	132	100%	100%
Noblaskolan Järla Sjö	F	4	2	50%	100%
Noblaskolan Saltsjö-Boo	F				
Saltsjöbadens samskola	K	59	20	100%	100%
Skuru skola	K	2	0	100%	0%
Stavsborgsskolan	K	110	91	100%	100%
Viktor Rydbergs skola Fisksätra	F	4	0	50%	0%

Enkät till vårdnadshavare som ansökte till förskoleklass

Alla vårdnadshavare som har barn som är födda 2016 fick en enkät med nio frågor. Det var 1280 barns vårdnadshavare som fick möjligheten att svara på enkäten. Tiden för att svara på enkäten var 14 dagar, direkt efter sista ansökningsdagen för skolvalet och innan vårdnadshavare fick skolplaceringsbeslutet. Anledningen till att svarstiden blev mellan den perioden var att vårdnadshavarnas svar inte skulle vara påverkad av resultatet av placeringsbeskedet.

Det var 163 vårdnadshavare av 1280 som svarade på enkäten. Svarsfrekvensen var alltså 13 procent, vilket innebär att det inte går att generalisera utifrån resultaten. De 163 svaren ger dock en del intressanta bilder av vårdnadshavares upplevelser.

1. Vad är anledningen till ditt förstahandsval av skola?

De 163 vårdnadshavare som svarade på enkäten tycker de flesta, att skolan är ”bra” är anledning till deras förstahandsval. Svaren där vårdnadshavare nämner bra kan vara bra kvalitet, bra lärare, bra undervisning mm. Två andra aspekter som är bland det viktigaste är närhet till hemmet och att syskon har gått, eller går på samma skola.

2. Hur fick du information om hur skolvalet går till?

Hälften av vårdnadshavare som har svarat att de fick information på hemsidan och något mindre än hälften fick det genom infokortet som skickades via post. Tre av tio har fått information från förskolorna.

3. Hur var informationen du tog del av? (Skala 0-10 där 0 är mycket dålig och 10 är mycket bra)

Hälften är positiva till informationen medan resten av vårdnadshavarna hade lägre omdömen.

4. Beskriv gärna vad som var bra och/eller vad som kan göras bättre gällande informationen inför skolvalet?

101 av 163 har inte svarat på frågan. 23 hade positiva kommentarer när det gäller information om skolvalet. 39 av 163 har uppgett punkter som kan förbättras. Av de 39 som har svarat att Nacka kommun kan förbättra informationen är kommentarerna att informationen på hemsidan var svår att hitta. Att det var svårt att förstå hur man ansöker till fristående skolor och att förstå hur man räknar ut relativ närhet. Sedan finns det kommentarer som handlar om öppet hus ”Skulle vilja att det fanns en till öppen dag då jag ej kunde närvara i november. Samt mer info om dagliga verksamheten, info om aktiviteter samt fritids.” och information från skolorna om skolvalet ”Det borde vara tydligare på sidan för skolan vilka datum som skolvalet börjar. Vi fick till slut fråga på förskolan”.

5. *Har du använt Jämföraren innan du valde skola?*

Av dem som har svarat på enkäten var det tre av tio som har använt Jämföraren innan valet av skola.

6. *Var det någon information du saknade i Jämföraren?*

Svaren visar inte på att det är någon information som vårdnadshavare saknar.

7. *Hur användbar var informationen i Jämföraren för ditt val av skola? (Skala 0-10 där 0 är mycket dålig och 10 är mycket bra)*

En del tycker att den är användbar, andra mindre.

8. *Hur var det att genomföra skolvalet i den digitala plattformen? (Skala 0-10 där 0 är mycket dåligt och 10 är mycket bra)*

Hälften av de som svarade var positiva till den nya digitala valmodulen. Tre av tio hade inga åsikter om plattformen. Däremot var det 2 av tio som var mer kritisk. I fråga 10 där vårdnadshavarna hade möjlighet att kommentera vad som var svårt när de skulle genomföra valet är det enbart en person som har svarat, se nedan.

9. *Vad var enkelt med att genomföra valet i systemet?*

67 av 163 tycker det var lätt att göra valet i systemet. Exempel på svar är *"Tydligt och intuitivt med förklarande texter till det mesta"* *"Få steg och lätt att förstå."*

10. *Vad var svårt med att genomföra valet i systemet?*

Det var en person som hade svarat att det var struligt att välja.

Utbildningsenhetens kommentarer

Det är positivt att andelen elever som fått den skola de och deras vårdnadshavare valt i första hand ökat sedan föregående år. Resultatet är högre än utbildningsnämndens mål som är 90 procent. I 90 procent av skolorna fick minst 90 procent av de förstahandssökande plats i förskoleklass. Det är en ökning från 70 procent år 2021.

Det är många som söker skolplacering i Boo- och Ältaområdet. En del av dem har flyttat in i området. För att inte elever i förskoleklass ska få orimligt långt till sin skola har skolorna i Boo och Älta fått utöka sin kapacitet för att alla ska få en skolplacering nära sitt hem. Det är viktigt att skolor i dessa områden kan ta emot elever i framtiden.

Nacka kommun är en attraktiv kommun att flytta till och skolplatser behöver matcha behovet i skolvalet. Det är både en utmaning och en möjlighet för alla skolhuvudmän.

Det är få vårdnadshavare som har svarat på enkäten och därför går det inte att dra några generella slutsatser om hur vårdnadshavare upplever skolvalet utifrån resultaten. De

flesta som har svarat att anledning till förstahandsvalet är att skolan ska vara bra är glädjande och att vårdnadshavare är aktiv i att ta reda på skolans kvalitet. Svaren visar även att skolvalet var lätt att genomföra i det nya systemet. Även om det var få som tyckte att information inte var bra, så är det något som är viktigt att alltid se över och förbättra.

I och med att upphandlingen av ett nytt digitalt valsysteem försenades, senarelades perioden för att ansöka till skolvalet i Nacka en månad. Beskeden om skolplaceringar till vårdnadshavare försenades med 13 dagar. Det har inte kommit in några åsikter från vårdnadshavare om framflyttningen av skolvalet. Perioden för skolvalet ska utvärderas under hösten.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet innebär inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

I Nacka har det länge varit en ambition att så många elever som möjligt ska få placering på den skola som de och deras vårdnadshavare önskar. Skolvalet ger möjlighet för elever och vårdnadshavare att påverka var eleven ska få sin utbildning, vilket sannolikt ökar engagemang, trivsel och möjligheten att utvecklas.

Bilagor

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Anna-Carin Olsson
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Resultat från Storsthlm's enkät
till gymnasieelever i år 2, år
2022

8

UBN 2022/62

2022-03-25

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: UBN 2022/62

Resultat från Storsthlms enkät till gymnasieelever i år 2, år 2022

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Den årliga enkäten till gymnasieelever i år 2 visar att resultaten är ungefär på samma nivå som förra året, även om många resultat har försämrats. Det är dock bara ett fåtal påståenden som tydligt har försämrats. Resultaten följer tidigare års mönster att högst andel elever kan instämma i att de är trygga följt av omdömen om lärarna, skolan och gymnasieprogrammet. Mönstret är också detsamma att lägst andel elever kan instämma i påståenden om möjlighet till inflytande och upplevelsen av motivation. Det är ungefär samma mönster som för genomsnittet av Stockholms läns elever.

Flickorna är generellt mer kritiska än pojkarna och störst skillnader i resultaten är det för påståenden som rör kommunikation och information elever och lärare emellan. Däremot är de ganska samstämmiga vad gäller upplevelsen av trygghet och lärarnas kompetens. Utbildningsenheten avser att följa upp könsskillnaderna med rektorena.

I jämförelse med resultaten för fem år sedan kan konstateras att många påståenden har förbättrats markant.

Ingen av utbildningsnämndens indikatorer som hänför sig till enkätundersökningen är uppfyllda. Även om drygt nio av tio elever upplever att de är trygga i skolan är målvärdet inte uppfyllt. Indikatorerna som mäter elevers motivation och möjlighet till inflytande har ett lågt utfall och är inte uppfyllda. Endast tre av de åtta gymnasieskolor som genomfört undersökningen har elever som till minst 80 procent kan rekommendera sin skola och tre skolor har en mycket låg andel nöjda elever. Utbildningsenheten kommer att kontakta dessa skolor för att höra hur respektive skolledning ser på resultaten och om eventuella åtgärder planerats för att förbättra resultaten.

Ärendet

I detta ärende redogörs för resultaten från den årliga enkätundersökningen som vänder sig till gymnasieelever i år 2. Åtta av Nackas gymnasieskolor har genomfört undersökningen som genomförs på uppdrag av Gymnasieantagningen i Storsthlm och är en del i samarbetet med den gemensamma gymnasieregionen i Stockholms län.

Enkätfrågorna utgår från de övergripande målen i läroplanen och fyra av nämndens resultatindikatorer mäts utifrån enkätsvaren. Enkätundersökningen är uppdelad efter områdena Kunskaper – lärandet, Normer och värden, Elevernas ansvar och inflytande, Utbildningsval – arbete och samhällsliv samt helhetsomdömen om utbildningen.

Resultaten för respektive gymnasieskola publiceras i april på Gymnasieantagningens webb och på nacka.se. Resultaten är utöver ett stöd för elevernas utbildningsval även ett stöd för respektive skolas systematiska kvalitetsarbete.

Enkäten består av ett antal påståenden om verksamheten som eleverna får bedöma om de instämmer i eller inte utifrån en femgradig skala. Svartalternativen går från ”Instämmer helt” (5) till ”Instämmer inte alls” (1) samt ”Vet inte”. Fyra till fem tolkas som positivt och ett till två som negativt. Tre ska tolkas som neutralt.

I ärendet redovisas resultaten för året, över tid, utifrån kön samt i jämförelse med genomsnittet i Stockholms län. Utbildningsnämndens resultatindikatorer som mäts utifrån enkätresultat redovisas särskilt och över tid.

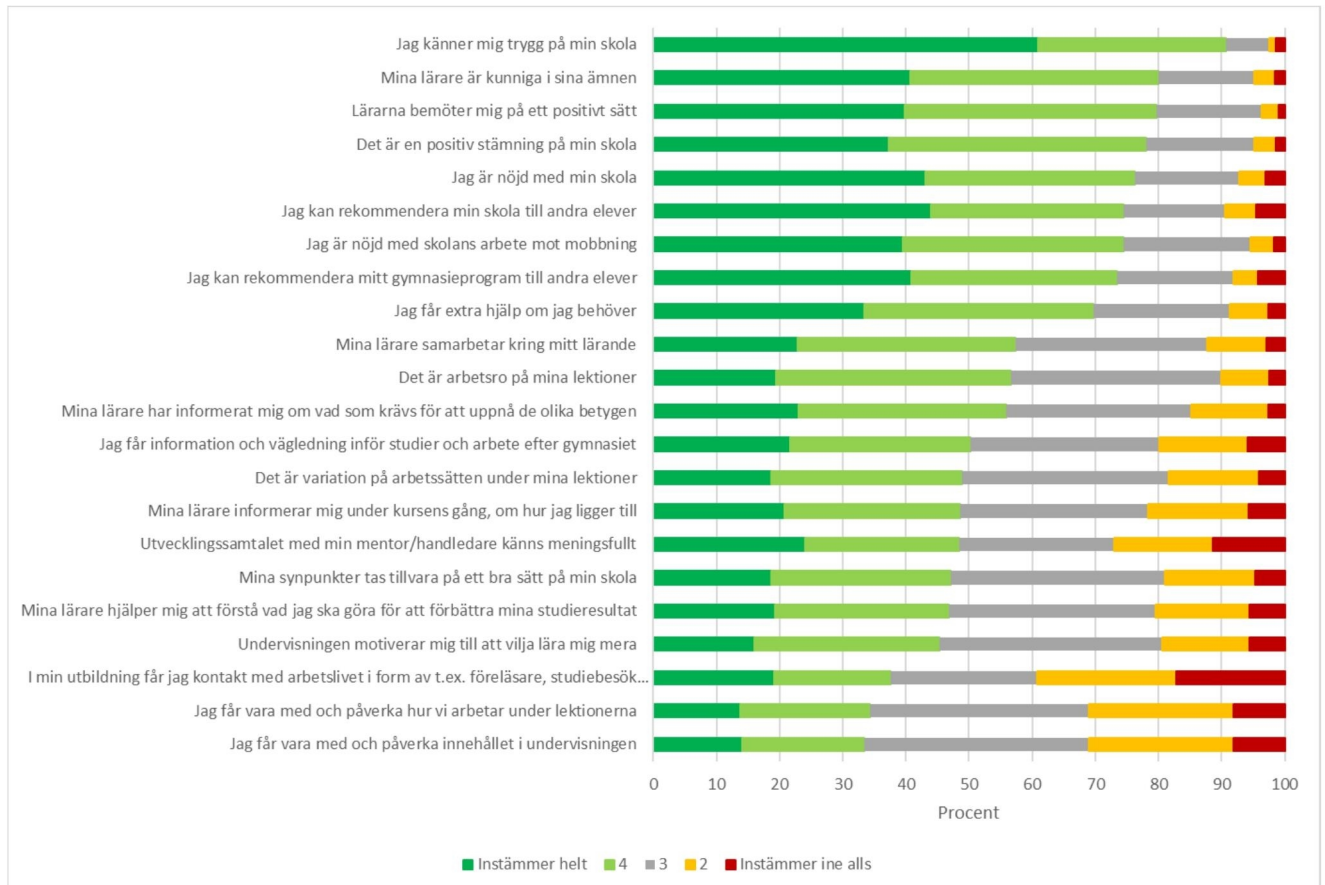
Årets resultat

Svarsfrekvensen för årets enkätundersökning är närmare 77 procent, vilket är en nedgång från förra årets 84 procent som var högre än vanligt.

Liksom tidigare år är upplevelsen av trygghet på skolan det påstående som högst andel elever kan instämma i, följt av omdömen om lärarna och därefter om skolan och gymnasieprogrammet.

Högst andel elever som inte kan instämma i enkätens påståenden följer också samma mönster som förra året. Det gäller påståenden om elevers möjlighet till inflytande samt om elevers kontakt med arbetslivet. Men påståendena om inflytande är också de påståenden där eleverna är som mest neutrala i sina svar, det vill säga svarar tre på den femgradiga skalan.

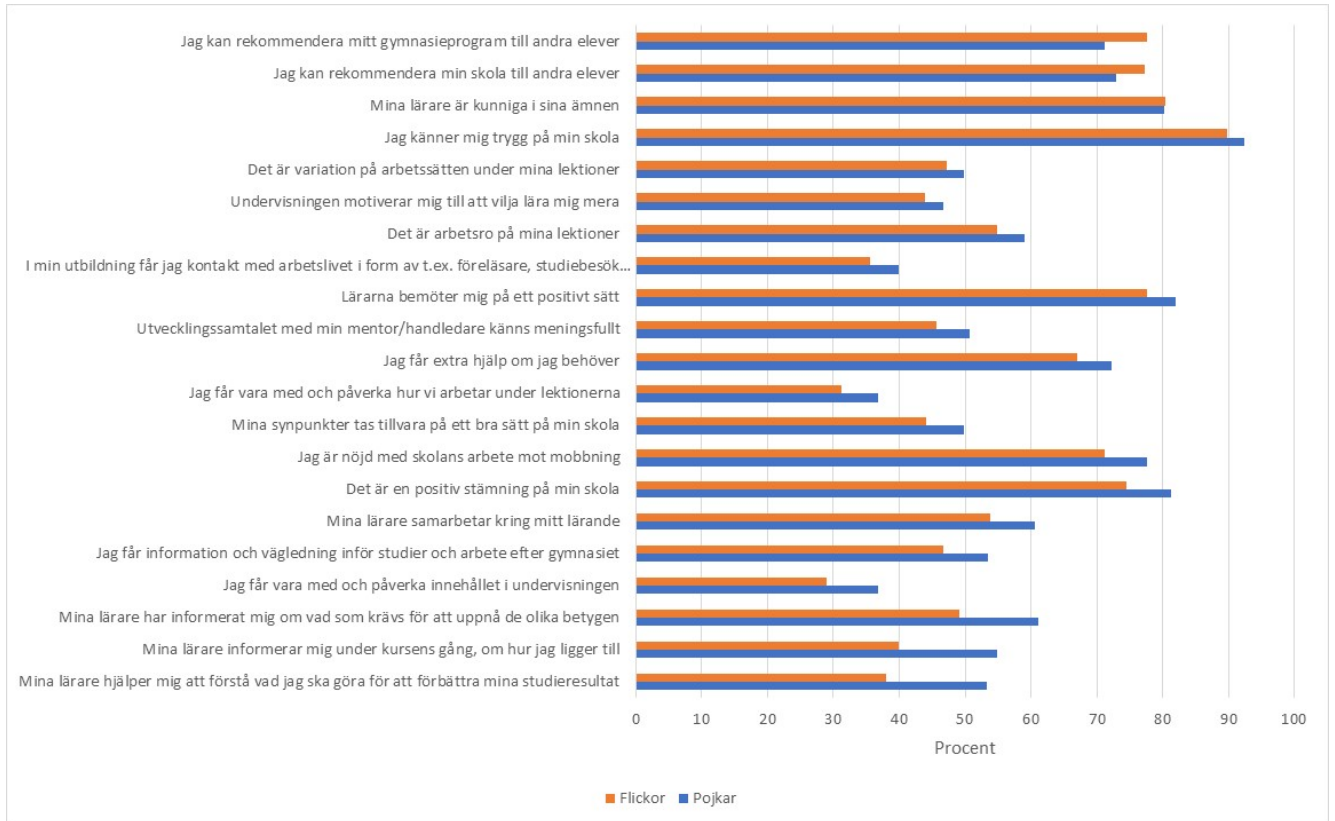
Figur 1: Enkätresultat 2022 per påstående, sorterat från instämmer till instämmer inte.

Jämförelse mellan pojkar och flickor

Pojkar är generellt sett mer nöjda än flickorna, men när det gäller helhetsomdömen om skolan och utbildningen så är det tvärtom. Störst samstämmighet mellan könen är det för påståenden om lärarnas kunnighet och om eleverna upplever att de är trygga på skolan. Störst variation mellan könen är det för påståenden som handlar om information och kommunikation mellan lärare och elev. Flickorna kan i mycket lägre utsträckning instämma i dessa påståenden.

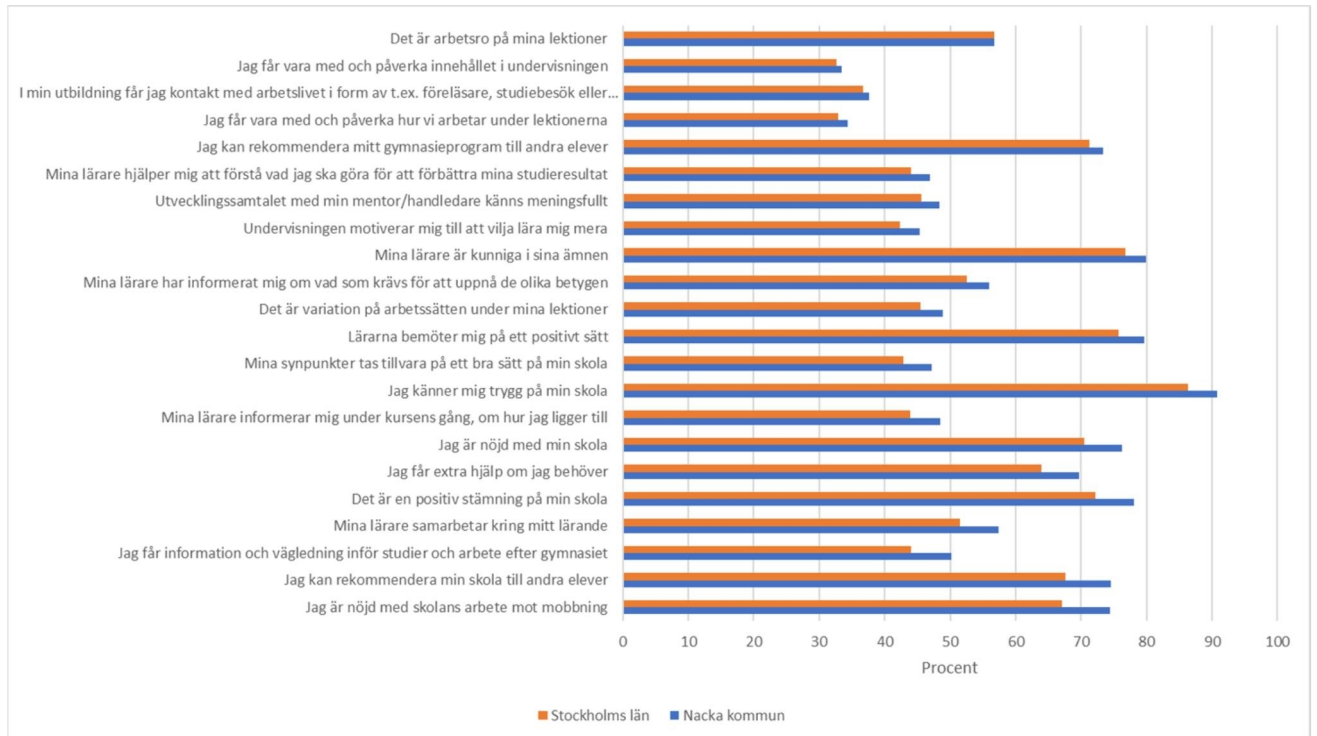
Figur 2: Enkätresultat 2022, andel flickor respektive pojkar som instämmer i enkätens påståenden. Sorterad från minst till störst skillnad pojkar-flickor.

Jämförelse med genomsnittet i Stockholms län

Vid en jämförelse av enkätresultatet mellan Nacka och genomsnittet i Stockholms län kan konstateras att Nackas elever är mer nöjda med sin gymnasieutbildning än genomsnittet i Stockholms län. Minst skillnad är det för påståenden som rör arbetsro, inflytande och kontakt med arbetslivet. Med undantag för arbetsro är dessa påståenden de som får lägst omdömen av eleverna både i Nacka och i länet som helhet.

Figur 3: Enkätresultat år 2022, jämförelse mellan Nacka kommun och genomsnittet i Stockholms län. Sorterat från minst till störst skillnad Nacka kommun-Stockholms län.

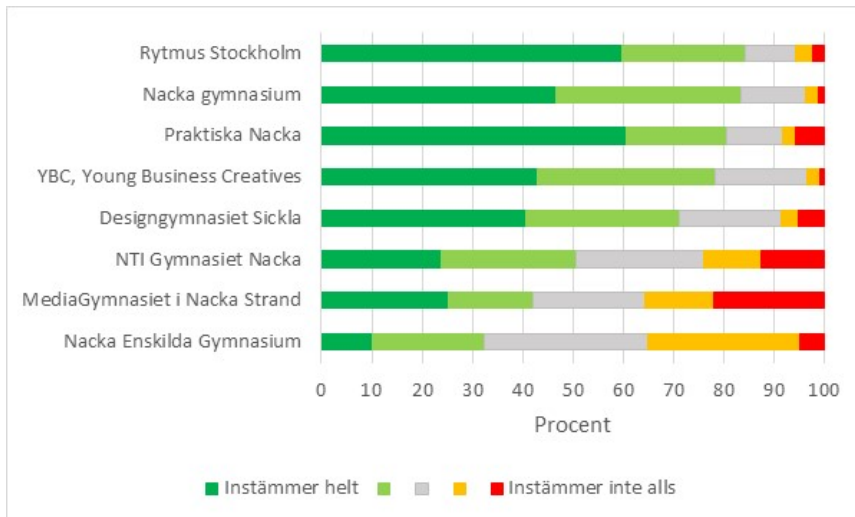

Utbildningsnämndens indikatorer

Ingen av utbildningsnämndens indikatorer som mäts utifrån enkätsvaren har uppnått målvärdet. Endast tre av de åtta gymnasieskolor som genomfört enkäten har elever som till minst 80 procent kan instämna i att de kan rekommendera sin skola, det vill säga 38 procent. Det är en skillnad på tolv procentenheter till målvärdet.

Nedanstående diagram illustrerar andel elever per gymnasieskola som instämmer i enkätens påstående att de kan rekommendera sin skola. Tre skolor (Rytmus, Nacka gymnasium och Praktiska Nacka) har en andel högre än 80 procent och en skola (YBC) är nära målvärdet. På NTI gymnasiet kan hälften av eleverna instämna i detta påstående och på Nacka Enskilda gymnasium var tredje elev. På Mediagymnasiet kan var femte elev inte alls rekommendera sin skola.

Figur 4: Andel elever som kan rekommendera sin gymnasieskola

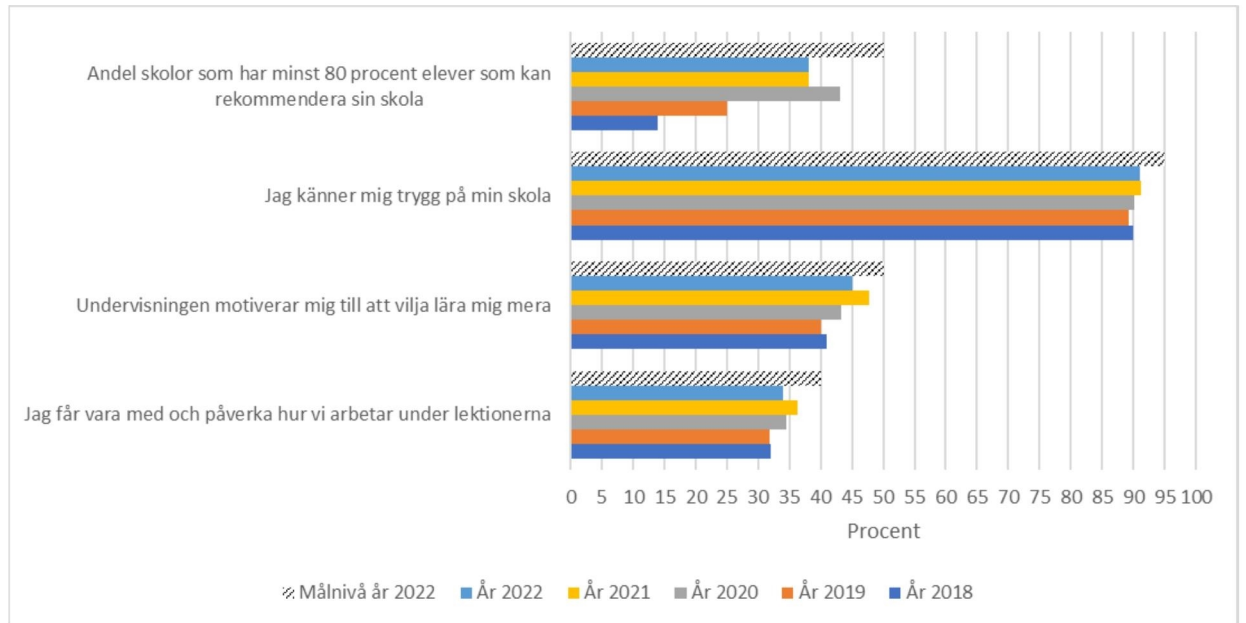
För övriga indikatorer är skillnaden mellan målvärde och utfall mellan 4–6 procentenheter. Indikatorerna som mäter motivation och inflytande fortsätter liksom tidigare år att vara på en låg nivå.

ATTRAKTIVA LIVSMILJÖER I HELA NACKA				
Alla skolor i Nacka håller hög kvalitet			Utfall 2022	Mål 2022
	Andel skolor som har minst 80 % elever som kan rekommendera sin skola		38 %	50 %
Alla skolor är goda miljöer för utveckling och lärande			Utfall 2022	Mål 2022
	Andel elever som är trygga i skolan		91 %	95 %
Alla elever stimuleras till nyfikenhet och lust att lära			Utfall 2022	Mål 2022
	Andel elever som anser att undervisningen motiverar till att lära sig mer		45 %	50 %
	Andel elever som anser att de kan påverka arbetssättet under lektionerna		34 %	40 %

Indikatorer över tid

I nedanstående diagram visas utfallet för utbildningsnämndens indikatorer åren 2018–2022 samt årets målvärde. Störst variation mellan åren är det för indikatorn som mäter andel skolor med minst 80 procent elever som kan rekommendera sin skola. I och med att det är ganska få gymnasieskolor som genomför enkätundersökningen kan det bli stora variationer mellan åren. Indikatorn som mäter om eleverna upplever att de är trygga på sin skola är relativt konstant mellan åren.

Figur 5: Utveckling över tid för utbildningsnämndens indikatorer som hänför sig till enkätsvaren, åren 2018–2022. Andel elever som instämmer i enkätens påståenden.

Utbildningsenhetens kommentarer

Årets resultat för gymnasieskolans elevenkät innebär att många påståenden har försämrats jämfört med förra årets resultat, men det är samtidigt till största delen små förändringar. De påståenden där försämringen är mer tydlig, fyra procentenheter, handlar om variation på arbetssätten, att lärarna samarbetar kring lärandet och rekommendation av gymnasieprogrammet.

Det är positivt att i jämförelse med resultaten för 2018 års enkätresultat har 9 av de då 21 påståendena förbättrats med minst fyra procentenheter. Påståendet om elevers kontakt med arbetslivet har däremot försämrats med fyra procentenheter. Övriga påståenden har mindre förändringar.

Det är mindre positivt att tre av gymnasieskolorna har en låg andel elever som kan instämma i att de kan rekommendera sin skola. Utbildningsenheten kommer därför att kontakta respektive skolas rektor för att höra skolledningens analys av resultatet och om det finns planerade åtgärder för att förbättra resultatet. Utbildningsenheten avser också att framöver höra med rektorerna om de har gjort någon analys av bakomliggande orsaker till att flickors och pojkars svar skiljer sig markant åt för vissa av enkätens påståenden.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet har inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Enkätresultaten publiceras på Gymnasieantagningens webb inför omvalet till höstens antagning. Eleverna kan då som underlag för sina val jämföra enkätresultaten för skolorna.

Resultaten ligger också till grund för skolornas eget kvalitetsarbete att utveckla verksamheten i en för eleverna gynnsam riktning.

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Jill Salander
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Utredning om utformningen
av likvärdighetsresursen till
förskoleklass och grundskola

9

UBN 2022/87

2022-05-04

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: UBN 2022/87

Utredning om utformningen av likvärdighetsresursen till förskoleklass och grundskola

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden noterar informationen till protokollet.

Sammanfattning

Utbildningsenheten har på uppdrag av utbildningsnämndens ordförande och kommunstyrelsens ordförande sett över kommunens modell för likvärdighetsresurs till förskoleklass och grundskolor. Utgångspunkten är att resursfördelningen ska ge alla skolor likvärdiga förutsättningar. Likvärdighetsresursen ska fördelas med största möjliga träffsäkerhet så att resurser går till de barn och elever som bäst behöver dem.

Utbildningsenheten anger i utredningen några förändringar som kan övervägas. Modellen som används för fördelningen av strukturtillägget kan ses över. Det kan övervägas om mer resurser ska fördelas i strukturtillägget eller nyanländresurs. Nyanländresurs kan även ges för elever i förskoleklass.

Ärendet

Resursfördelningen i utbildningssystemet i Nacka görs genom checkar och en likvärdighetsresurs, som består av strukturtillägg, nyanländresurs och tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av stöd, samt vissa övriga ersättningar.

Utbildningsenheten fick i början av år 2022 i uppdrag av utbildningsnämndens ordförande och kommunstyrelsens ordförande att se över kommunens modell för likvärdighetsresurs till förskoleklass och grundskolor. Bakgrunden var att synpunkter framkommit på att resursfördelningen inte i tillräckligt hög grad kompenserar skolor med många elever med utländsk bakgrund för deras merkostnader.

Utgångspunkten är att resursfördelningen ska ge alla skolor likvärdiga förutsättningar. Likvärdighetsresursen ska fördelas med största möjliga träffsäkerhet så att resurser går till de barn och elever som bäst behöver dem.

Utbildningsenheten anger några förändringar som kan övervägas. Det gäller att modellen som används för fördelningen av strukturtillägget kan ses över. SCB har utvecklat särskilda variabler som avser att bättre fånga betydelsen av att en skola har många elever med stora behov samt av att elever från områden där många elever har stora behov kan förväntas ha sämre förutsättningar.

Det kan också övervägas om mer resurser ska fördelas i strukturtillägget eller nyanländresurs. En del kommuner har inget strukturtillägg alls, men andra kommuner fördelar mer av de totala resurserna genom strukturtillägg än vad Nacka gör.

En annan förändring som kan övervägas är att ge nyanländresurs även i förskoleklass. Skälet till att förskoleklass inte omfattas idag är att de inte ingår i Skolverkets definition av nyanlända, men det förefaller rimligt att nyanlända elever i förskoleklass också har behov av stöd och att skolor därmed behöver kompensation för de merkostnader det innebär.

Ekonomiska konsekvenser

Utredningen lyfter fram vissa övervägande som kan göras för att få ökad träffsäkerhet i resursfördelningen till skolor.

Konsekvenser för barn

Utgångspunkten är att resursfördelningen ska göras med största möjliga träffsäkerhet så att resurser går till de barn och elever som bäst behöver dem.

Bilagor

Utredning om utformningen av likvärdighetsresursen till förskoleklass och grundskolor i Nacka

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Magnus Blomberg
Controller
Controllernheten

Kristina Heuman
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

UTREDNING OM UTFORMNING AV LIKVÄRDIGHETSRESURSEN TILL FÖRSKOLEKLASS OCH GRUNDSKOLOR I NACKA

UBN 2022/87
20220429
Utbildningsenheten

Innehållsförteckning

1.	Bakgrund och uppdrag	2
2.	Nuvarande resursfördelningssystem	2
2.1.	Checksystem och likvärdighetsresurs	2
2.2.	De olika delarna i likvärdighetsresursen.....	3
2.2.1.	Nyanländresurs	3
2.2.2.	Struktur tillägg.....	3
2.2.3.	Tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av stöd.....	4
2.2.4.	Övriga tilläggsbelopp	5
3.	Jämförelse med andra kommuners resursfördelningssystem	5
4.	Möjliga förändringar i finansieringssystemet	6
4.1.	Struktur tillägg.....	6
4.1.1.	Förändrad modell?	6
4.1.2.	Mer eller större andel av resurserna?	8
4.2.	Nyanländresurs	8
4.2.1.	Även omfatta förskoleklass?	8

I. Bakgrund och uppdrag

Resursfördelningen i utbildningssystemet i Nacka görs genom checkar och en likvärdighetsresurs, som består av strukturtillägg, nyanländresurs och tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av stöd, samt vissa övriga ersättningar.

Utbildningsenheten fick i början av år 2022 i uppdrag av utbildningsnämndens ordförande och kommunstyrelsens ordförande att se över kommunens modell för likvärdighetsresurs till förskoleklass och grundskolor. Bakgrunden var att synpunkter framkommit på att resursfördelningen inte i tillräckligt hög grad kompenserar skolor med många elever med utländsk bakgrund för deras merkostnader.

Resurserna i likvärdighetsresursen ska fördelas med största möjliga träffsäkerhet så att resurser går till de barn och elever som bäst behöver dem. Ambitionen är att fördelningsmodellen ska ge skolor med olika behov hos eleverna likvärdiga ekonomiska förutsättningar. Resursfördelningen omfattar alla elever i Nacka och alla skolor i Nacka.

Likvärdighetsresursens utformning såg senast över 2020¹. Översynen genomfördes då av två konsulter. Konsulterna bedömde efter sin granskning att modellen i det stora hela var välfungerande, och att ersättningar i stora drag låg i linje med gällande regelverk, forskning och bästa praktik. De såg heller ingen utbredd kritik mot hur fördelningen som helhet landar på skolorna bland de huvudmän och rektorer. Med anledning av översynen justerades modellen för strukturtillägg i grundskolan något. Ett av förslagen i utredningen var att införa ett strukturtillägg i förskolan, och från och med 2022 finns ett sådant som ersätter den tidigare språkförstärkningspengen, och som omfördelar mer resurser än tidigare.

2. Nuvarande resursfördelningssystem

2.1. Checksystem och likvärdighetsresurs

Totalt fördelas drygt 3 miljarder kronor till anordnare av utbildning från förskola till gymnasieskola i Nacka år 2022. Merparten, 91 procent går ut i checkar, eller grundbelopp, där beloppet bestäms av vilken skolform och årskurs det gäller eller, i gymnasieskolan, vilket program eleven går på. Nio procent av resurserna fördelas genom den så kallade likvärdighetsresursen.

Störst andel resurser, 44 procent, går till grundskolan, som också har störst andel av barn och elever.

¹ Översyn av likvärdighetsgarantin i Nacka kommun, Vilna/Strategirådet, re till utbildningsnämnden september 2020.

Skolform tkr	Checkbelopp / programpeng	Nyanländ- resurs	Struktur- tillägg	Modersmål	Omfattande behov av särskilt stöd	Lovskola	Skolskjuts	SIS- kostnader	Totalt	Fördelning
Förskola & PO	777 006	0	14 062	0	43 302	0	960	0	835 330	27,7%
Fritidshem	202 855	0	0	0	6 329	0	0	0	209 184	6,9%
Förskoleklass	64 403	0	3 210	1 800	5 921	0	0	0	75 334	2,5%
Grundskola	1 206 405	11 000	30 382	22 350	64 083	50	6 240	750	1 341 260	44,5%
Grundsärskola	34 308	0	0	0	19 464	0	13 920	0	67 692	2,2%
Gymnasieskola	441 576	0	3 000	250	5 002	0	0	0	449 828	14,9%
Gymnasiesärskola	22 017	0	0	0	9 653	0	2 880	0	34 550	1,1%
Summor	2 748 570	11 000	50 654	24 400	153 754	50	24 000	750	3 013 178	100,0%

2.2. De olika delarna i likvärdighetsresursen

2.2.1. Nyanländresurs

Nyanländresurs går till nyanlända elever i grundskolan enligt skollagens definition, dvs eleven ska tidigare ha varit bosatt utomlands och påbörjat sin utbildning i Sverige senare än höstterminens start det år eleven fyller sju år. Eleven är inte längre nyanländ efter fyra års skolgång i Sverige. Nyanländresurs ges inte i förskolan eller förskoleklass.

Resursens storlek beror på vilken årskurs eleven går i. Generellt gäller att ju senare en elev anländer till Sverige desto svårare har eleven att uppnå målen och därför är nyanländresursen högre för nyanlända elever i de senare årskurserna.

Resursen bestäms också av vilket land eleven kommer ifrån. Här används HDI, Human Development Index, ett index som FN tagit fram som används för att jämföra välståndet i olika länder. HDI är en sammanvägning av förväntad livslängd, utbildningsnivå och BNP och delas in i fyra grupper. Två grupper används i resursfördelningen:

- Grupp 1-2, mycket högt och högt HDI (den lägre ersättningsnivån)
- Grupp 3-4, medel och lågt HDI (den högre ersättningsnivån).

Nyanländresurs för grundskola 3) Skolpeng * faktor	HDI-grupp 1-2 faktor	HDI-grupp 3-4 faktor
Första året i Sverige	0,80	1,20
Andra året i Sverige	0,60	0,90
Tredje året i Sverige	0,40	0,40
Fjärde året i Sverige	0,20	0,20

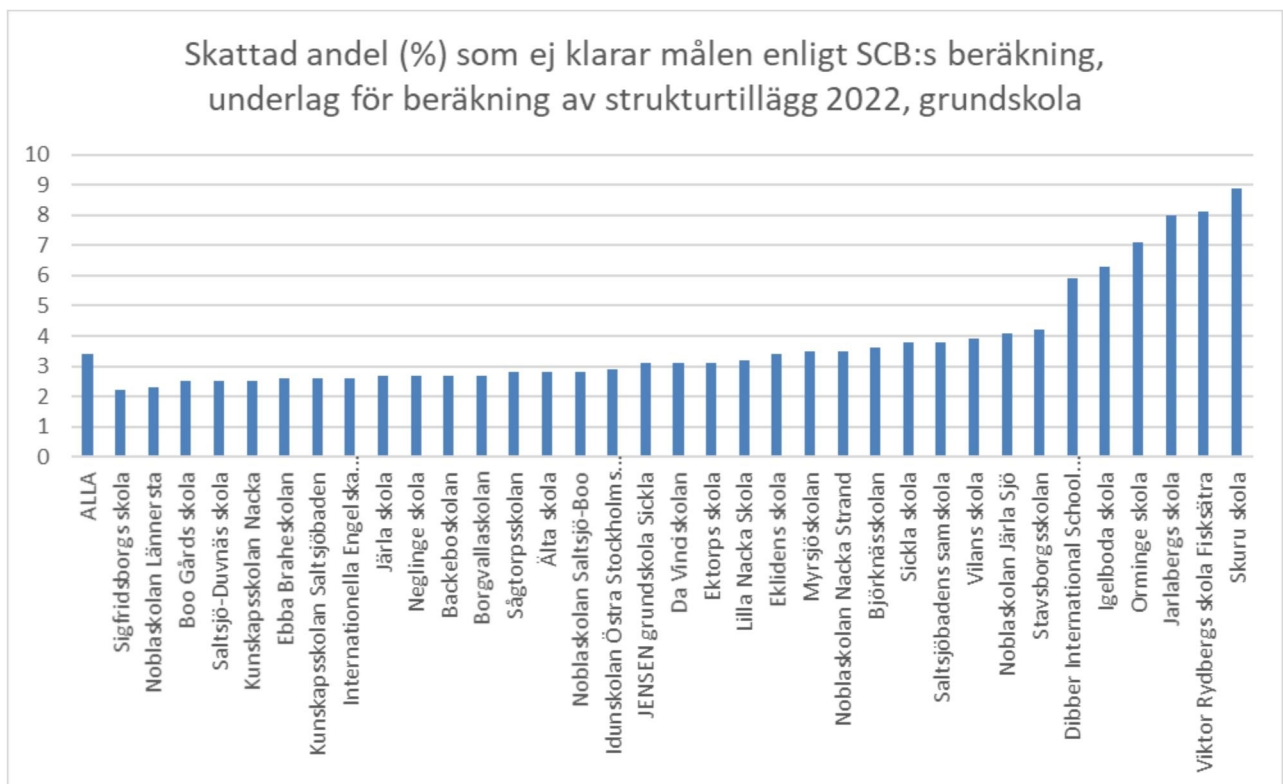
2.2.2. Struktur tillägg

Struktur tillägg i förskoleklass och grundskola har beräknats av Statistiska Centralbyrån (SCB). Modellen som används baseras på standardmodellen för landets kommuner men har justerats med hänsyn till att Nacka har nyanländresurs så att faktorn utländsk bakgrund inte ger dubbel ersättning. Beräkningarna har SCB gjort med en logistisk regressionsmodell. Som mått på måluppfyllelse används om eleven inte når behörighet till gymnasieskolans

yrkesprogram eller saknar godkänt betyg i minst två ämnen. Modellen omfattar variablerna

- Kön
- Utländsk bakgrund; Invandrad för 3-6 resp mer än 6 år sedan
- Vårdnadshavares högsta utbildning
- I familj med ekonomiskt bistånd
- Bor med vårdnadshavare

Variablerna har viktats efter dess betydelse för måluppfyllelsen i årskurs 9, vilket skattas med data för de senaste fem åren i Nacka. Med hjälp av modellen och statistik om de olika variablerna för varje förskoleklass resp grundskola, har SCB beräknat en förväntad andel av eleverna på respektive enhet som inte når målen, vilket bestämmer storleken på enhetens strukturtillägg. Diagrammet nedan visar den skattade andelen per grundskola i Nacka som används för beräkningen av strukturtillägget 2022.

2.2.3. Tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av stöd

Tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av stöd beslutas utifrån en individuell bedömning av ansökningar från skolorna. Bedömningarna görs av utbildningsenhetens resurssamordnare. Tilläggsbeloppet avser extraordinära åtgärder. Ordinarie skolpeng inkluderar resurser för extra anpassningar och särskilt stöd till barn och elever i behov av stöd.

Tilläggsbelopp ges i Nacka till både kommunala och fristående skolor. Fristående skolor kan överklaga besluten till domstol, vilket innebär att

det finns en rättspraxis över vad som krävs för att en skola ska ha rätt till tilläggsbelopp för en elev.

2.2.4. Övriga tilläggsbelopp

Tilläggsbelopp finns också för modersmålsersättning för elever i förskoleklass, grund- och grundsärskola samt gymnasie- och gymnasiesärskola som läser modersmål. Ett annat tilläggsbelopp gäller obligatorisk lovskola. Tilläggsbeloppet är ersättning för den lovskola som huvudmannen är skyldig att erbjuda. Det innebär lovskola för elever som har avslutat årskurs 8 och som riskerar att inte bli behöriga till ett nationellt program i gymnasieskolan samt för elever som har avslutat årskurs 9 och som inte uppnått gymnasiebehörighet.

3. Jämförelse med andra kommuners resursfördelningssystem

En sammanställning över några kommuners grundbelopp och strukturtillägg har gjorts, se tabellen nedan.

Några av kommunerna har en nyanländresurs, men den finns inte med i denna jämförelse, och inte heller tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av stöd eller övriga ersättningar. Resursfördelningssystemen i de olika kommunerna kan även innehålla andra olikheter, varför jämförelsen bör tolkas med viss försiktighet.

Tabellen indikerar att Stockholm skiljer sig från övriga kommuner, genom att Stockholm har en högre sammantagen ersättningsnivå, men också genom att en större andel av ersättningen fördelas genom strukturtillägg. Även Sigtuna och Upplands Bro fördelar en jämförelsevis stor andel av ersättningen i strukturtillägg.

Ersättningsnivåer varierar beroende på vilken årskurs som jämförs. Nackas ersättning ligger ungefär som övriga kommuners, undantaget Stockholm. I årskurs 7 ligger Nackas ersättning högt.

Andelen resurser som fördelas i strukturtillägg varierar mellan kommunerna från noll till 8-12 procent i Stockholm. Andelen i Nacka är 2-3 procent.

Tabell 1: Kommunjämförelse 2022. Röda värden är höga i förhållande till andra kommuner, blå värden låga.

	Danderyd	Järfälla	Lidingö	Nacka	Sigtuna	Sollentuna	Solna	Stockholm	Sundbyberg	Tyresö	Täby	Upplands Bro	Upplands-Väsby	Vallentuna	Vaxholm	Värmdö	Österåker
Grundbelopp och strukturtillägg, kr per elev																	
Förskoleklass inkl fritids	100 022	93 419	120 232	107 284	92 124	113 803	108 833	152 237	106 288	124 174	89 803	46 134	93 830	111 568	112 509	119 808	99 983
Åk 1 inkl fritids	126 619	99 214	120 232	121 034	121 858	117 555	108 833	152 277	119 274	132 189	114 791	116 910	117 284	111 568	120 321	123 200	113 015
Åk 4	81 678	63 314	87 872	82 948	82 557	84 405	81 231	102 764	83 202	84 308	75 684	89 368	82 325	76 868	79 914	88 036	79 904
Åk 6	86 022	75 214	94 321	82 948	82 557	100 783	81 231	102 764	83 202	84 308	90 236	89 368	93 206	90 118	91 639	88 036	96 126
Åk 7	96 785	80 214	94 321	103 724	94 015	100 783	85 831	117 518	95 327	94 235	90 236	107 780	93 206	90 118	91 639	96 447	96 126
Strukturtillägg, kr per elev																	
FKL	0	3 219	448	2 200	4 735	4 253	3 531	12 271	6 091	5 093	0	0	2 714	2 818	0	1 976	0
Åk 1-9	0	2 614	448	2 200	8 096	4 253	3 531	12 271	6 091	5 093	0	8 900	2 714	2 818	0	1 976	0
Andel strukturtillägg																	
FKL	0,0%	3,4%	0,4%	2,1%	5,1%	3,7%	3,2%	8,1%	5,7%	4,1%	0,0%	0,0%	2,9%	2,5%	0,0%	1,6%	0,0%
Åk 1	0,0%	2,6%	0,4%	1,8%	6,6%	3,6%	3,2%	8,1%	5,1%	3,9%	0,0%	7,6%	2,3%	2,5%	0,0%	1,6%	0,0%
Åk 4	0,0%	4,1%	0,5%	2,7%	9,8%	5,0%	4,3%	11,9%	7,3%	6,0%	0,0%	10,0%	3,3%	3,7%	0,0%	2,2%	0,0%
Åk 6	0,0%	3,5%	0,5%	2,7%	9,8%	4,2%	4,3%	11,9%	7,3%	6,0%	0,0%	10,0%	2,9%	3,1%	0,0%	2,2%	0,0%
Åk 7	0,0%	3,3%	0,5%	2,1%	8,6%	4,2%	4,1%	10,4%	6,4%	5,4%	0,0%	8,3%	2,9%	3,1%	0,0%	2,0%	0,0%

Stockholm har en liknande fördelningsmodell för strukturtillägg som Nacka men Stockholms modell tar även hänsyn till vårdnadshavarnas inkomst, skolenhetens sociala tyngd samt bostadsområdets sociala tyngd. I strukturtillägget i Stockholm ingår även det statliga likvärdighetsbidraget som delfinansierar till de kommunala skolorna.

Ersättningen till Stockholmsskolorna varierar stort, från 2 000 kr till 50 000 kr per elev. Snittersättningen/elev i Stockholm är 12 000 kr (att jämföra med Nackas 2 200 kr/elev).

Stockholm har utöver strukturtillägget även en resurs för nyanlända.

4. Möjliga förändringar i finansieringssystemet

Med anledning av de synpunkter som framkommit har utbildningsenheten sett över befintliga modeller för att se om det finns något i modeller som behöver justeras eller utvecklas. Utgångspunkten är att modellerna ska ge alla skolor likvärdiga förutsättningar, men finns det delar som har brister?

Utbildningsenheten har kommit fram till några förändringar som kan övervägas.

4.1. Strukturtillägg

4.1.1. Förändrad modell?

Den statistiska modellen som omfördelar resurser kan ses över i syfte att bättre spegla behoven på olika skolor. Utbildningsenheten har under våren kontaktat SCB för att höra om vilka olika modeller som SCB tar fram för andra kommuner.

Den modell som Nacka använder används i många andra kommuner, men en del kommuner, bland annat Stockholm och Malmö har valt mer komplexa modeller. Det statliga likvärdighetsbidraget fördelas också med

liknande modell som också kan övervägas. Variabler som används i dessa modeller utöver de som redan ingår i Nacka är

- Vårdnadshavares inkomst.
- Antal syskon
- Nyinvandrad 0-3 år (nollas i Nackas modell med hänvisning till nyanländresursen)
- HDI, om nyinvandrad ingår.
- Skolenhetens sociala tyngd. Skolorna delas in i fyra nivåer efter förväntad andel elever som inte når målen utifrån bakgrundsfaktorer för eleverna på skolan. Skoltyngden baseras alltså på hur socioekonomin ser ut för eleverna i den aktuella skolan. Alla elever på samma skola får samma skoltyngd. Elever som går i en skola där hög andel elever inte förväntas nå målen får via skoltyngden en lägre förväntan på resultat, jämfört med en elev som har samma individuella förutsättningar, men som går på en skola där fler förväntas nå målen.
- Elevers bostadsområdes sociala tyngd. Bostadsområdena delas in i fyra nivåer efter andel elever som inte förväntas nå målen utifrån olika bakgrundsfaktorer. Boendetyngden skapas utifrån hur det ser ut för de elever som är folkbokförda i det aktuella området där eleven bor. Är det en hög koncentration av elever som inte förväntas nå målen i bostadsområdet, blir det en hög boendetyngd. Här kan elever på samma skola ha olika boendetyngd.

Det spelar ingen roll var skolan är belägen utan bägge tyngdvariablerna utgår från eleverna på den egna skolan, men i olika avseenden. Tyngdvariablerna innebär att skolor där behoven enligt modellen skattas som större får extra tillskott. SCB menar att det är inte självklart att de bör vara med, utan att det är en bedömningsfråga och att dessa variabler nog är mest lämpade för stora kommuner med många skolor och stor skillnad i socioekonomi mellan skolorna.

Enligt SCB innebär en modell som inkluderar dessa variabler att variationen i elevresultat förklaras i något högre grad än i den något enklare modell som Nacka har nu, men skillnaden blir inte så stor. Spridningen i ersättningen mellan skolor blir större med dessa tyngdvariabler än i nuvarande modell.

Utbildningsenheten har nu beställt beräkningar av olika modeller från SCB för att kunna analysera olika utfall senare i vår. Beslut om utformning av strukturtillägg nästkommande år tas normalt i internbudgeten för utbildningsnämnden i december.

4.1.2. Mer eller större andel av resurserna?

I dag fördelas 2,4 procent av resurserna i förskoleklass och grundskola i strukturtillägget. En del kommuner har inget strukturtillägg alls, men andra kommuner fördelar mer av de totala resurserna genom strukturtillägg än vad Nacka gör. Vilken andel som är optimal är svårt att avgöra. Om mer resurser läggs in i nuvarande modell för strukturtillägget, eller resurser förs över från grundbeloppet till strukturtillägget, då ökar ersättningen till skolor med stora behov enligt modellen.

Detta är frågor att överväga inför kommande Mål och budget.

4.2. Nyanländresurs

4.2.1. Även omfatta förskoleklass?

Nyanländresurs ges idag från och med årskurs 1 i grundskolan. Skälet till att förskoleklass inte omfattas idag är att de inte ingår i Skolverkets definition av nyanlända, men det förefaller rimligt att nyanlända elever i förskoleklass också har behov av stöd och att skolor därmed behöver kompensation för de merkostnader det innebär.

En utökning så att även förskoleklass omfattas av nyanländresurs skulle medföra en uppskattad årskostnad på 700 000 kronor med nuvarande antal nyanlända.

Ersättningsnivåerna i nyanländresursen kan också ses över.

Nyanländresursens utformning beslutas normalt inför nästkommande år i internbudgeten för utbildningsnämnden i december, men en utökning innebär behov av en ökad likvärdighetsresurs vilket beslutas i Mål och budget.

Motion – Stöd till elever med autism

10

UBN 2021/169

2022-04-12

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: UBN 2021/169

Motion – Stöd till elever med autism

Inkom den 13 december 2021 av Lisa Rasmussen, Tomas Ottoson och Rolf Wasteson, (V)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunstyrelsen besluta följande.

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktiga besluta följande.

Kommunfullmäktige noterar att kommunen redan ersätter skolor med ett tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av särskilt stöd. Motionen är därmed färdigbehandlad i denna del.

Sammanfattning av ärendet

I motionen föreslås olika åtgärder gällande stöd till elever med autism. I detta ärende behandlas den del av förslagen som avser att tilläggsbelopp ska tillämpas vid omfattande behov av särskilt stöd. Bestämmelser om tilläggsbelopp finns i skollagen. Nacka kommun ersätter redan skolor med ett tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av särskilt stöd. Med notering om detta föreslås motionen i denna del vara färdigbehandlad.

Motionen är också remitterad till kommunstyrelsens verksamhetsutskott.

Därefter ska motionen beredas i kommunstyrelsens arbetsutskott.

Förslagen i motionen

I motionen föreslås olika åtgärder gällande stöd i skolan till elever med autism.

Lisa Rasmussen m.fl. yrkar i motionen att

1. Nackas rektorer utbildas i autism för att kunna organisera, planera och resursfördela stöd till elever med autism.
2. Nacka bygger autismvänliga skolor. Principen om universell utformning ska finnas med som ett krav vid ny- eller ombyggnation av skolor och förskolor.

3. Nacka värnar rätten till särskilt stöd. Alla barn som behöver ska kunna få plats i små, särskilda undervisningsgrupper. Vid omfattande behov av särskilt stöd ska tilläggsbelopp tillämpas.

Enhetens utredning och bedömning

Motionen är remitterad såväl till kommunstyrelsens verksamhetsutskott som till utbildningsnämnden. Efter dessa beredningar går ärendet vidare till kommunstyrelsens arbetsutskott.

I detta ärende bereds den del av motionens yrkande nummer tre, som avser att tilläggsbelopp ska tillämpas för elever vid omfattande behov av särskilt stöd, eftersom det faller inom utbildningsnämndens ansvarsområde.

Tilläggsbelopp beslutas för elever med omfattande behov av särskilt stöd

Utbildningsnämnden är enligt ansvarsfördelningen i Nacka ansvarig nämnd – och i egenskap av hemkommun i skollagens mening – ansvarig för finansieringen av elevers skolgång. Hemkommunen ska enligt skollagen lämna bidrag i form av ett grundbelopp (benämns ”check” i Nacka kommun) till huvudmannen för varje elev vid skolenheten. Beloppet ska normalt täcka de sammantagna kostnaderna för utbildningen. Checken är exempelvis ersättning för undervisning, som också inkluderar särskilt stöd, och elevhälsa. Skolan ska anpassa organisation och undervisning samt tillhandahålla extra anpassningar och särskilt stöd till elever som behöver det. Skollagen ställer långtgående krav på att verksamheten anpassas och resurser fördelas efter elevernas behov och förutsättningar, vilket rektor och ytterst varje skolas huvudman ansvarar för.

Enligt skollagen ska hemkommunen utöver grundbeloppet i vissa fall även betala ett tilläggsbelopp. Det handlar om fall då en elev

- har ett omfattande behov av särskilt stöd
- ska erbjudas modersmålsundervisning, eller
- deltar i lovskola.

Beslut om tilläggsbelopp som avser en elevs omfattande behov av särskilt stöd fattas efter individuell prövning. Det finns inte stöd i lagen för att exempelvis en viss typ av diagnos ska krävas för ett sådant beslut.

Nacka kommun fattar beslut om tilläggsbelopp på samma villkor oavsett om elevens skola är kommunal eller fristående.

Kommunen ersätter således redan skolor med ett tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av särskilt stöd. Med notering om detta föreslås motionen vara färdigbehandlad i denna del.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut har inga ekonomiska konsekvenser genom att det innebär en notering om att kommunen redan ersätter skolor med tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av särskilt stöd.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut är en notering om att kommunen redan tillämpar tilläggsbelopp för elever med omfattande behov av särskilt stöd och har i sig därför inga konsekvenser för barn.

Handlingar i ärendet

Bilaga 1: Motion - Stöd till elever med autism (V).

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Åsa Arnell
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Stöd till elever med autism

2021.12.08

I Skollagen står att "I utbildningen ska hänsyn tas till barns och elevers olika behov. Barn och elever ska ges stöd och stimulans så att de utvecklas så långt som möjligt. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen."

Det betyder att alla barn har rätt till en likvärdig utbildning och barn som behöver stöd för att nå skolans mål, ska få det för att kunna utvecklas och nå så långt som möjligt. Trots det upplever bara hälften, 56%, av föräldrarna att barnet fick bättre stöd efter sin diagnos. Färre än fyra av tio elever med autism når skolans mål i svenska, engelska och matematik. Det personliga lidandet för enskilda elever som misslyckas i skolan är oerhört och svårt att omfatta, det följs inte sällan av psykisk ohälsa och livslång arbetslöshet.

I skolan finns många engagerade anställda som gör ett fantastiskt arbete, men de saknar ofta de verktyg som krävs. Skolans autismkompetens behöver höjas och rektorer, lärare och annan skolpersonal ska ges de förutsättningar som krävs för att möta elevers individuella behov.

Vänsterpartiet yrkar därför

- att Nackas rektorer utbildas i autism för att kunna organisera, planera och resursfördela stöd till elever med autism.
- att Nacka bygger autismvänliga skolor. Principen om universell utformning ska finnas med som ett krav vid ny- eller ombyggnation av skolor och förskolor.
- att Nacka värnar rätten till särskilt stöd. Alla barn som behöver ska kunna få plats i små, särskilda undervisningsgrupper. Vid omfattande behov av särskilt stöd ska tilläggsbelopp tillämpas.

Lisa Rasmussen, Tomas Ottoson, Rolf Wasteson

Vänsterpartiet Nacka

Motion – Stöd till vikariepool för lärare

11

UBN 2022/41

2021-05-06

TJÄNSTESKRIVELSE

Dnr: UBN 2022/41

Motion – Stöd till vikariepool för lärare

Motion den 21 februari 2022 av Andreas Andersson m.fl. (S)

Förslag till beslut

Utbildningsnämnden föreslår kommunfullmäktige besluta följande.

Kommunfullmäktige noterar utbildningsnämndens redovisning av lagstiftningen gällande ersättning till skolhuvudmän, Nacka kommuns styrmodell och tidigare utredning gällande införande av en kommunal vikariepool. Med denna notering förklaras motionen färdigbehandlad.

Sammanfattning av ärendet

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att inrätta ett särskilt stöd till skolor för att fastanställa lärarvikarier.

Bestämmelserna om bidrag till fristående skolor bygger bland annat på principen om likställighet mellan huvudmän på skolområdet. Detta upprätthålls genom reglering om att det så kallade grundbeloppet ska utgå efter samma grunder som finansieringen till kommunala skolor. Kostnaden för vikarier omfattas av de kostnader som ska ingå i grundbeloppet avseende undervisning. Huvudmannen har sedan möjlighet att välja hur den egna verksamheten ska organiseras. Lagstiftningen ger inte möjlighet att ge olika ersättning till skolhuvudmän beroende på hur de väljer att organisera behovet av vikarier. Även Nacka kommuns styrmodell bygger på konkurrensneutralitet och att skolorna beslutar sin organisation. Frågan om en kommunal vikariepool har utretts av Valfärd skola och där konstateras att det inte fanns skäl för införande av en sådan.

Med notering om lagstiftningen gällande ersättning till skolhuvudmän, Nacka kommuns styrmodell och tidigare utredning gällande införande av en kommunal vikariepool anses motionen vara färdigbehandlad.

Förslagen i motionen

Motionärerna föreslår att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att inrätta ett särskilt stöd till skolor för att fastanställa lärarvikarier.

För att möjliggöra för att fler fasta anställningar, minska arbetstempot för ordinarie personal och öka barnens trygghet så vill motionärerna utreda införandet av en särskild kommunal pott, från vilken såväl kommunala som fristående skolor kan söka pengar för att fastanställa vikarier.

Utbildningsenhetens utredning och bedömning

Bestämmelserna i skollagen om bidrag till fristående skolor bygger på principen om likställighet mellan huvudmän på skolområdet. Detta upprätthålls genom reglering om att det så kallade grundbeloppet ska utgå efter samma grunder som finansieringen till de kommunala skolorna. Kostnaden för vikarier omfattas av de kostnader som ingår i grundbeloppet avseende undervisning. I grundbeloppet ska ersättning ingå för:

1. undervisning,
2. lärverktyg,
3. elevhälsa,
4. måltider,
5. administration,
6. mervärdesskatt, och
7. lokalkostnader.

Varje huvudman ges därmed sedan möjlighet att organisera sin verksamhet utifrån den ersättning som de erhåller. Ett särskilt stöd till skolor för att fastanställa vikarier är inte förenligt med skollagen då det skulle innebära skillnad i finansiering till skolhuvudmän beroende på hur de väljer att organisera hanteringen av vikarier.

Även Nackas styrmodell bygger på att det ska råda konkurrensneutralitet mellan kommunala och fristående aktörer. Vidare anges att de kommunala verksamheterna ska ha stort utrymme att själva besluta hur verksamheten ska utformas. Beslut ska delegeras till lägsta effektiva nivå. Dessutom ska finansiering och produktion särskiljas. Att då inrätta en central finansiering för att inrätta en vikariepool för skolor är inte förenligt med styrsystemet.

Kommunstyrelsen behandlade den 4 april 2022 § 120 ett politikerinitiativ som yrkar att kommunstyrelsen skulle ge Valfärd skola i uppdrag att utreda förutsättningar för att inrätta en kommunal vikariepool med fastanställda vikarier.

Det framgår att Valfärd skola har utrett frågan om en kommunal vikariepool och kommit fram till att det inte är ekonomiskt fördelaktigt eller att föredra jämfört med hur hanteringen av vikarier redan är organiserat. Inte heller bedömdes det skapa en högre trygghet bland barn och elever då skolorna redan nu har flera timanställda knutna till sig som skapat relationer till både medarbetare och elever och lärt känna verksamheten och dess behov. Mot bakgrund av detta kom beslutades att det inte fanns skäl till ett införande av en vikariepool.

Med ovanstående redovisning om lagstiftningen gällande ersättning till skolhuvudmän, Nacka kommuns styrmodell och Valfärd skolas utredning gällande införande av en kommunal vikariepool bedöms motionen färdigbehandlad.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till beslut innebär inga ekonomiska konsekvenser. Personalkostnader, inklusive vikarier, ingår som en del i ersättningen till såväl fristående som kommunala skolor.

Konsekvenser för barn

Förslaget till beslut innebär inga konsekvenser för barn eftersom inga förändringar av nuvarande system föreslås.

Handlingar i ärendet

Motion – Stöd till vikariepool för lärare.

Carina Legerius
Enhetschef
Utbildningsenheten

Kristina Heuman
Utbildningsexpert
Utbildningsenheten

Stöd till vikariepool för lärare

Motion från Socialdemokraterna i Nacka

Lärarna har dragit ett stort lass under många år i Nackas skolor. Det har under det senaste decenniet varit regel, snarare än undantag, att anslagen till skolan ökat med 2 %, eller mindre. Under samma period har kommunen genom en ny hyresmodell tillfogat skolorna ytterligare kostnader, något som i slutändan pressar lärarna genom ökat arbetstempo och riskerar gå ut över våra barns utbildning.

Fackförbunden för lärare vittnar om att skolorna, ofta med hänvisning till resursbrist, ofta undviker att ta in vikarier vid sjukdom – vilket istället bidrar till att de övriga lärarna tvingas ta tid som skulle gått till att förbereda sina elevers lektioner till att täcka upp för sina kollegor.

Det är inte hållbart att Nackas skolor ska sitta med en så tunn organisation att ett eller några sjukdomsfall innebär massivt ökad arbetsbörda för övriga. Att så tyvärr är fallet har synts extra tydlig under de perioder av hög sjukfrånvaro som följt av covid-pandemin.

Ett annat problem är de osäkra anställningar som många vikarier tvingas till. När skolorna behöver spara pengar är risken att de potentiella uppdragen minskar i antal och försörjningen blir allt tuffare.

Ett sätt att komma runt båda dessa problem är att fastanställa vikarier, till att utgöra en vikariepool. Detta skulle både bidra till att det blir enklare och billigare att ta in vikarier, innebära fler trygga anställningar för lärare och leda till att barn och elever får vikarier som de känner igen, vilket bidrar till ökad trygghet. En större organisation, såsom exempelvis Välfärd Skola, har ofta ett antal anställda frånvarande, varför behovet för vikarier ofta uppstår. Även mindre organisationer kan behöva ta in vikarier ibland, och skulle kunna dela vikarier mellan sig.

För att möjliggöra för fler fasta anställningar, minska arbetstempot för ordinarie personal och öka barnens trygghet så vill vi utreda införandet av en särskild kommunal pott, från vilken såväl kommunala som fristående skolor kan söka pengar för att fastanställa vikarier. Hur systemet skulle se ut i form av kostnadstäckning, totalt antal vikarier som kan få stöd och andra detaljer måste såklart tittas närmare på, varför vi vill ge kommunstyrelsen i uppdrag att utreda detta.

Därför yrkar jag

Att kommunfullmäktige ger kommunstyrelsen i uppdrag att utreda förutsättningarna för att inrätta ett särskilt stöd till skolor för att fastanställa lärarvikarier.

Andreas Andersson (S)

Gunnel Nyman Gräff (S)

Helena Westerling (S)

Majvie Swärd (S)